

“Ben Bir İnkılap Çocuğuyum”

Pınar KIZILHAN¹

Öz

Atatürk'ün, Müdafaa-i Hukuk yolundan Millî Devlete uzanan açtığı yolda, Misak-ı Milli, Misak-ı İktisat ve Misak-ı Maarif olmak üzere üç ulusal And önemlidir. Atatürk'ün ilke ve devrimleri, düşünsel temellere dayalı bir devlet felsefesi ışığında değerlendirilmelidir. Bu araştırmanın amacı, Atatürk'ün eğitimle ilgili temel görüşlerini incelemektir. Bu amaçla, Atatürk'ün çocukluk, gençlik, askerlikle ilgili gelişimsel süreçte birbiriyle ilişkilendirdiği *Misak-ı Milli*, *Misak-ı İktisat* ve *Misak-ı Maarife* dair olaylar incelenmiştir. Atatürk'ün eğitime bakışını analiz eden Mustafa Rahmi Balaban'ın “*Gazi Paşa Hazretleri'nin Maarif Umdesi (İlkesi) ve Asrî Terbiye ve Maarif*” (1923) adlı metinden yeni eğitim ilkelerinin nasıl olması gerektiği konusunda yararlanılmıştır. Ayrıca “*Atatürk biyografik tablii denemesi*” (Karaosmanoğlu, 2021); “*Çankaya*” (Atay, 2021) “*Atatürk Bir Milletten Yeniden Doğuşu*” (Kinross, 2021) eserleri incelenmiştir. Buna ek olarak, Atatürk'ün eğitim görüşlerine yer veren kitap tez, makale, anı, telyazılarla kaynak taraması yapılmıştır. Araştırma, sistematik derlemedir. Verilerin analizinde, Atatürk'ün ve çalışma arkadaşlarının, üç ulusal And bağlılıkları, Türkiye Cumhuriyeti'ne, Atatürk İlke ve Devrimlerine giden yolda yaşadıkları, rolleri ve inşa ettikleri sistem alt başlıklarla sunulmuştur. Atatürk'ün Misakı Maarif eğitim görüşü; “yaşama hazırlama” ilkesine göre düzenlenmiş ve birleştirici güç laik kuşakların yetiştirilmesini sağlayacak eğitim programlarını içermektedir. Atatürk'ün eğitim umdesinin (ilkesinin) hedefi, bütün halkı eğitimle üst seviyede eşitlemektir. Ulusu; sanat, spor, zanaat, ekonomi, sanayi, gelir düzeyi, görgü, toplumsal kurallar, ahlak ve yaşam tarzında yüksek kültüre erdirmektir. Atatürk'ün Türk Ulusuna armağan ettiği büyük inkılap hareketinde en çok emek harcadığı konu “Türk çocuğunun ve Türk milletinin ulusal eğitim meselesi”dir.

Anahtar Kelimeler: Atatürk'ün Eğitim Görüşleri, Eğitim Andı (Misak-ı Maarif), Eğitimin Sosyal ve Tarihsel Boyutu

“I am a Child of Revolution”

Abstract

On the path opened by Atatürk from the path of Müdafaa-i Hukuk (The first organizational structure established in the different cities and towns for the National Struggle) to the National State, three national Oaths are very important, in other words National Pact, National Economy and National Education. Atatürk's principles and revolutions should be evaluated in the light of a state philosophy based on intellectual foundations. The aim of this research is to examine the basic views of Atatürk related to education. For this purpose, the events related to the understanding of *National Pact*, *National Economy and National Education*, which Atatürk associated them to each other in the developmental process related to his childhood, youth, military service and education, have been examined. The text of Mustafa Rahmi Balaban's “*Gazi Pasha's Education Principles and Modern Training and Education*” (1923), which analysed Atatürk's view of education, was used on how the new educational principles should be. In addition, “*Atatürk biographical analysis essay*” (Karaosmanoğlu, 2021); “*Çankaya*” (Atay, 2021) “*Atatürk A Nation's Rebirth*” (Kinross, 2021) have been examined. In addition to this, resource search has been made through books, theses, articles, biographies, memoirs, telegrams and documents containing Atatürk's educational views. Research is therefore a systematic review. In the analysis of data, the commitments of Atatürk and his friends to the three national oaths, their lives, roles and the system they built on the way to the Republic of Turkey, Atatürk's Principles and Revolutions have been presented in the form subtitles. Atatürk's National educational opinion has been issued according to the principle of “*preparation for life*” and it contains the educational targets that will ensure the raising of secular generations as a unifying force. Atatürk's educational principle aims to equalize the whole people with education at the highest level. The goal is to bring the nation to high culture in art, sports, craft, economy, industry, income level, manners, social rules, morals and lifestyle. In the great revolution movement that Atatürk gifted to the Turkish Nation, the subject he spent the most effort was national education matter of Turkish Nation and Turkish Child.”

Key Words: Atatürk's Views on Education, Education Oath (Misak-ı Maarif), Dimensions of Social and History of Education

Atf İçin / Please Cite As:

Kızılhan, P. (2023). “Ben Bir İnkılap Çocuğuyum”. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(ÖS), 1-19.
doi:10.33206/mjss.1353456

Geliş Tarihi / Received Date: 31.08.2023

Kabul Tarihi / Accepted Date: 25.09.2023

¹ Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı, p.leibniz.k@gmail.com,

Giriş

Sevr ağusunu katarken aşı
Yetiştin Türklere sen Kemal Paşa
Mevla'm ömür versin yüzbinler yaşa
Adalet tabtında Cumburiyetin
Âşık Hilmi

Tam Bağımsızlık

Kulak verin, duyarsınız: Türk tarihinin bütün tellerinden gökler melodisinin akisleri perde perde yükselmiyor mu? Bu seslerde titreşen, Fatih'in, Sinan'ın İtrî'nin, Atatürk'ün ve Mehmetçğin ölümsüzlüğüdür. Dikkat edin, görürsünüz: Milletin doğasında Atatürk'ün melodisinden ne kadar unsur var! (Çambel, 2011, s. 34). Sümer kızı Bilge'nin "Sümer Kızı" adlı eserde, cengâver, âkil, ferasetli bir Türk ecəsi olduğu anlatılır. Onda Atatürk'ün birçok vafsinin bulunması tesadüf değildir (Sertelli, 2021). 11. yy'da Balasagunlu Yusuf Has Hacib'in yazdığı *Kutadgu Bilig*'te, Reşit Rahmeti Arat'ın ömrünü adadığı bu çeviri eserde, kâmil insan betimlenir, babaların kız çocuklarını eğitmesi gerektiği söylenir. Sarı Saltuk, Türk destanlarındaki alp eren kişiliğinin önemli bir örneğini teşkil eder. Anadolu Türk destanlarından Saltuknâme'de, 13. yy'da çocuğa Saltuk adı müstesna kahramanlığı sonucu Türk göreneğine uygun şekilde verilir (Akalin, 1992). Ziya Gökalp'in "Yeni Hayat Doğru Yol" (1976) başlıklı kitabının önsözünde Nihat Nirun, bir nirengi noktası olarak değerini her daim koruyan Ziya Gökalp'in kültür sentezinin, Atatürk'ün kurduğu Cumhuriyet'te başarıyla uygulanan birçok inkılâpların ilke, ideal ve değerleriyle dolu olduğuna dair tespitleri önemlidir. Atatürk'ün saygın Ordinaryüsleri; *Aydın Sayılı, Fizik; Reşit Rahmeti Arat, Türkolog; Besim Darkot, Coğrafya; Tarihçi Enver Ziya Karal ve Hasan Reşit Tankut; Hukukçu ve felsefeci Reşat Kaynar; Sübeyl Ünver, Tıp alanında Türk kültürünün ve bilimin gelişmesine katkı sunarlarken; ilk kadın avukat Süreyya Ağaoğlu; Kadın Hakları Savunucusu Latife Bekir (Çeyrekbaşı) azmin simgesi çağdaş Türk kadını örneğini teşkil eder. İnan (2021) Atatürk'ün her devirde Türkün uygarlık yapısına hizmet eden her bireyin değerini takdir etmeyi ilke kabul ettiğini belirtmektedir.*

Türk milletinin dört bin yıllık bir tarihi vardır. Türkler nereye gitmişler ise bir medeniyet merkezi kurmuşlardır. Karakurum yaylalarından Mezopotamya vadilerine ve Orta Anadolu'ya uzanan topraklar üzerinde yapılan kazılarla keşfetmekle bitmemektedir (Karaosmanoğlu, 2021b). Platon'a göre yönetenlerimiz koruyucularımızın en iyileri olacağına göre, bunların devleti kurmasını en iyi bilenler arasından seçilmesi gerekir (Platon Devlet, 412 c). Seçeceğimiz insanlar, ömürleri boyunca yalnız toplumun yararına işler görmüş, zararına olan şeylerden de kaçınmış insanlar olmalıdır. Her fırsatta hem kendileri hem de toplum için en iyi olanı bulup yapmayı ödev bilecekler. Bunun için de onları çocukluğundan bu yana gözetleyeceğiz. Onları, bu ilkeyi unutmalarına yol açabilecek durumlara sokacağız; hangilerinin, ödevlerini unuttuklarını görürsek onları seçeceğiz. Onları zor işlerde, savaşlarda deneyeceğiz (413c). Çocukluğunda, olgun çağında bu denemelerden başarıyla çıkanı devletin başına getireceğiz (414a). Savaşta, orduyu düzene sokmada bir komutan ne kadar geometri bilirse o ölçüde ustadır (526e). Atatürk, Platon'un Devlet adlı yapıtında "geometri bilen filozof yönetici" niteliklerini bu satırlarda neşredildiği gibi bir özellikte üstün bir liderdir. Atatürk'e göre Türk çocuğuna verilecek eğitim "laik" olacaktır. Yüksek kültüre daima önem veren, Türk Milletini yüksek kültürde eşitlemek isteyen Atatürk, devrimlerini sinema aracılığıyla gelecek kuşaklara aktarmak için Münir Hayri Egeli'yle birlikte yazdıkları "Ben Bir İnkılap Çocuğuyum" adlı senaryo çalışmasının olduğu da bilinmektedir (Özon, 2010 Akt: Genç Acar, 2021). Bu yazıda, sinema filminin adı alıntı yapılarak makale başlığı olarak tercih edilmiştir.

Türkiye'de hümanizmanın öncüsü Hasan Âli Yücel, "Geçtiğim Günlerden" adlı eserinde, "Mithat Paşa'yı bana öğreten 1908 Hürriyeti oldu. Her şey gibi Mithat Paşa'yı da hürriyetsiz anlayamamıştım" diyerek bağımsızlığın önemini dile getirir (Yücel, 1998). Yücel, Milli Eğitim Bakanlığı zamanında Atatürk'e görevlerimizin olduğunu hatırlatacak, Söylevi okuyun, okutturun diyerek genç kuşaklara seslenecektir (Kansu, 1996; İnan, 2021). 1908 İnkılab'ının renkli sosyal atmosferinde sürgünden dönen sanatçılar İstanbul'a gelir, orta oyuncumuz Abdürrezzak Efendi Namık Kemal'in "Vatan yahut Silistre" adlı oyununda Abdullah Çavuş rolünü oynar (Aksel, 2019). Türk toplumunun bağımsızlık karakterinde, Harbiye Mektebi ve Askeri Tıbbiye mezunlarının birinci rol oynadığı görülür. En coşkun vatanperverlerin, en gözü pek yiğitlerin, en serdengeçtilerin fideliği bu iki irfan kurumu, son yarım asır zarfında ulusal kalkınma savaşımızın avant-garde kadrosuna durmaksızın bilim, tıp ve kültür insanı yetiştirmiştir. Namık Kemal'in "Vaveylâ," "Celâleddin Harzemşab" adlı eserlerini okuyan Harbiye ve Tıbbiye mekteplerinin bağımsızlık ideali,

memleketin sivil entelektüellerinde olduğu gibi birer mücerret mefhum değil, canlı, aktüel ve gerçek bir dava niteliği kazanır (Karaosmanoğlu, 2021).

Osmanlı aydınları, ilerleme kavramıyla halk arasında bir ilişki kuramaz iken (Erhat, 2023) bir epik türkü gibi halka inancını her zaman dile getiren Mustafa Kemal, halk şafağından getirilmiş bir taze ışık olan Halkevlerini 19 şubat 1932’de, Millet Mekteplerini 1 Ocak 1929’da kurarak aydın-halk çelişkisini ortadan kaldıracaktır (Kansu, 1997). Millet mektepleri, herkes için eşit koşullarda milli eğitimi mümkün kılar. Atatürk’e göre milletin esas unsuru köylüdür ancak eğitimden mahrum bırakılmıştır, köylüyü eğitmek kutsal bir amaçtır (Göksel, 1985). Bu kutsal amaca hizmet eden Atatürk’ün günlük entelektüel yaşayışı, akşam toplantılarında, Boğaz gezintilerinde, hastanede, trende, vapurda, yurt gezilerinde, okul ziyaretlerinde her zaman ve her çevrede uygulama şansı bulmuştur. Mustafa Kemal, insanlarda okumayı isteklendirmek için onlara aykırı sorular sorar, bir kitap her zaman diyalog konusu olurdu, kitaplarla ilgili bu diyalogun sonunda insanlar yeni bilgiler öğrenirdi (İnan, 2021). İşte Mustafa Kemal’de Osmanlı aydınlarının tam tersi bir tutum görülür ki ilerleme, ancak halk üzerinde uygulanmalıdır, halk geri kalmış bile olsa ilerleme yolunda her türlü girişimi benimsemeye hazırdır. Mustafa Kemal, gençleri bu yönde çalışmaya çağırır (Erhat, 2023). Görülüyor ki, Atatürk’ün önderliğinde 1919-1922 arasında Batılı kapitalist devletlere karşı verilen savaş, asla ve asla sadece düşman ordularını Türk topraklarından çıkarma savaşı değildi. Tam bağımsızlığın yüzyıllar sonra yeniden elde edilmesi ve bir daha elden çıkarılmaması için en başta eğitim için savaşlıyorduk (Aksoy, 1998).

Atatürk, 1927 yılında Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde okuduğu Nutuk’ta Sivas Kongresi’nin 8 Eylül 1919 toplantısında, Erzurum Kongresi’nden beri başlayan bazı haberleşmelerden söz eder. Bu haberleşmelerden biri, Amerikan mandasının söz konusu edildiği muhtıradır. O muhtıradaki, 5. Kafkas Tümeni Komutan vekili Arif Bey’in Erzurum’da 3. Ordu Müfettişliği Kurmay Başkanlığı Mustafa Kemal Paşa’ya özel olarak çekilen telyazıdır. Mustafa Kemal Atatürk eğitimle ilgili hassas bir konuyu ve kendi hassasiyetini Nutuk’ta, Amerikan mandasının kabul edilmesi halinde, telyazının 2. Maddesinin b bendinde yer alan eğitim ve öğretimin yaygınlaştırılması ve genelleştirilmesi iddiasına karşılık bu telyazıdaki 1. Maddenin d bendinde şöyle bir soru ile konuyu irdeler: “Eğitimin ve öğretimin yaygınlaştırılıp genelleştirilmesinden amaç nedir? İlk aklımıza gelen ülkenin her tarafında Amerikan okullarının kurulmasıdır. Çünkü daha şimdiden yalnız Sivas’ta 25 kadar okul meydana getirmişlerdir ki yalnız bir tanesinde bin beş yüz kadar Ermeni öğrenci vardır. Dolayısıyla Osmanlı ve İslam eğitiminin yaygınlaştırılıp genelleştirilmesi ile bu girişim nasıl bağdaştırılacaktır? (s.60-61) diyerek ihtiyacımız olanın Amerikan mandasındaki eğitim değil, tam bağımsız ülkenin ve milletin ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik çağdaş medeniyetler seviyesinin üstüne çıkaracak bir eğitim ülküsünün gerekli olduğunu ifade eder. Daha sonra bu eğitim ülküsünü Misak-ı Maarif adı altında uygulanacak bir sistem olarak göreceğiz.

Yöntem

Araştırmanın Amacı

Bu makalenin amacı, Atatürk’ün eğitimle ilgili yaşantısını, deneyimlerini, ilke ve görüşlerini incelemektir. Bu amaçla, Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ün daima birbiriyle ilişkilendirdiği *Misak-ı Milli*, *Misak-ı İktisat* ve *Misak-ı Maarife*, Türkiye Cumhuriyeti’ne, Atatürk İlke ve Devrimlerine giden yolda Atatürk’ün ve arkadaşlarının, yaşadıkları, rolleri ve inşa ettikleri sistem incelenecektir. Bu amaç doğrultusunda araştırmanın alt amaçları ise şöyledir:

1. Mustafa Kemal Atatürk’ün çocukluk, gençlik, askerlik ve eğitimle ilgili gelişimsel süreçte *Misak-ı Milli*, *Misak-ı İktisat* ve *Misak-ı Maarif* anlayışına dair kaynaklık eden 1923 öncesi olaylar nelerdir?
2. Mustafa Kemal Atatürk’ün *Misak-ı Milli*, *Misak-ı İktisat* ve *Misak-ı Maarif* anlayışına kaynaklık eden 1923 sonrası olaylar nelerdir?
3. Mustafa Kemal Atatürk’ün eğitim felsefesini oluşturan, 1923 yılında yayımlanan Mustafa Rahmi Balaban’ın “*Gazi Paşa Hazretleri’nin Maarif Umdesi (İlkesi) ve Asrı Terbiye ve Maarif*” adlı metninde benimsenen yeni eğitimin ilkeleri nedir?

Veri Toplama Araçları

Atatürk’ün eğitimle ilgili yaşantısını, görüşlerini, deneyimini ve ilkelerini kavramamıza olanak tanıyan alanyazındaki dokümanlar taranıp okunmuştur. Araştırmada, belirtilen bu amaça uygun olarak sistematik derleme yöntemi benimsenmiştir. Sistematik derlemeler, bir alanda benzer yöntemlerle yapılmış olan çalışmaların kapsamlı ve detaylı bir biçimde taranması; derlemeye girecek çalışmaların çeşitli seçme

ölçütleri kullanılarak belirlenmesi, belirlenen çalışmaların yapılandırılmış ve kapsamlı bir kalite değerlendirmesinin ve sentezinin yapılması esasına dayanan araştırma yaklaşımıdır. Bu anlamda özellikle son yıllarda sosyal bilimlerin ve eğitim bilimlerinin çeşitli disiplinlerinde sistematik derlemeler sıklıkla yapılmaktadır (Yılmaz, 2021).

Bu çalışmada ise derlemeye girecek çalışmaların seçme ölçütleri şöyle sıralanabilir;

- 1) Mustafa Kemal Atatürk'ün çocukluk, gençlik, askerlik ve eğitimle ilgili gelişimsel süreçte *Misak-ı Milli*, *Misak-ı İktisat ve Misak-ı Maarif* anlayışına temel oluşturan 1923 öncesi ve 1923 sonrasına dair yaşanan olaylar tespit edilmiştir.
- 2) Atatürk'ün eğitim felsefesini oluşturan, yeni eğitimin ilkelerinin nasıl olması gerektiğini anlatan Mustafa Rahmi Balaban'ın "*Gazi Paşa Hazretleri'nin Maarif Umdesi (İlkesi) ve Asrı Terbiye ve Maarif*" (Eğitim Andı, 1923) adlı metin, Cumhuriyet ilan edilmeden yayımlanmıştır. Bu nedenle, yeni eğitime düşünsel zemin oluşturan 1923 yılı öncesi olayların ne olduğunu anlamak önem taşımaktadır.
- 3) Yazar diplomat Yakup Kadri Karaosmanoğlu ve gazeteci Falih Rıfkı Atay Atatürk'ün yakın çalışma arkadaşlarıdır. Bu nedenle, "*Atatürk biyografik tablii denemesi*" (Karaosmanoğlu, 2021); "*Çankaya*" (Atay, 2021) adlı biyografi eserler incelenmiştir. Ayrıca Atatürk'ün eğitim görüşlerine yer veren kitap tez, makale, biyografi, anı, hatıralar, telyazılar ve belgelerle kaynak taraması yapılmıştır.

Verilerin Analizi

Atatürk'ün eğitim görüşünün özünü oluşturan ve 1923 yılında yazılmış bir metin olan Eğitim Andının öncesi ve sonrasına ilişkin dönem verilerin analizinde ölçüt kabul edilmiştir. Misakı Maarifi oluşturan deneyimleri daha iyi kavramak için bu ölçüt tercih edilmiştir. Giritli'ye göre (1991) Atatürk'ün liderliğinde, Müdafaa-i Hukuk yolundan Millî Devlete varmak için geçilen 3 aşama söz konusudur : (1) *Mahallî Kongre Hareketleri*, (2) *Savaşa Ulusal Bir Kimlik Kazandıran Sivas Kongresi ve* (3) *TBMM Hükümeti Dönemidir*. Belirtilen bu üç aşamadan yola çıkılarak Eğitim Andı ile ilişkili tarihsel olayların 1923 yılı öncesi ve 1923 yılı sonrasına ait kodlamalar yapılmış, ilgili kategoriler ve alt başlıklar halinde sunulmuştur.

Bulgular ve Yorum

Alt Amaç 1. Mustafa Kemal Atatürk'ün çocukluk, gençlik, askerlik ve eğitimle ilgili gelişimsel süreçte *Misak-ı Milli*, *Misak-ı İktisat ve Misak-ı Maarif* anlayışına kaynaklık eden 1923 öncesi yaşanan olaylar nelerdir? Bu alt amaca uygun olarak geliştirilen kategoriler şunlardır:

Selanik'te Su Gibi Kitap Okuyan Çocuk

Osmanlı Avrupası'nın en büyük vilayet merkezi ve liman şehri Selanik'te Islahiye semtinde, Ahmed Subaşı mahallesinde, Hatuniye Mahallesi de denilirdi (Aydemir, 1993) ahşap evin mavi gözlü çocuğunun mavi odası vardı, su gibi kitap okumak istiyordu (Atıncakaynak, 2008). Okuma tutkusunu, kendisi de "*elime geçen iki kuruşun bir kuruşuyla kitap alırdım*" diyerek bahsedecektir. Göksel (1985) Mustafa Kemal'in cephenin en ağır şartlarında dahi okuma ve incelemeyi ödün vermediğini belirtirken; Toprak (2020) "*Çankaya Kitaplığı'nın O'nun "zihinsel arkeolojisini gösteren belge," "devrimlerin zihninde başladığının göstergesi"* olarak yorumlar.

İnan (2021) Gazi Mustafa Kemal'in Dil, Tarih, Coğrafya, Sosyoloji, Dilbilim gibi kuramsal konulara olan ileri düzeydeki ilgi ve bilgisinin, günlük yaşamdan örnekler bularak çevresindekilerle analiz yapmasına, onlara sorular sormasına, birlikte tartışmasına bir vesile teşkil ettiğini belirtir. Buna örnek verilecek bir anıyı ve Atatürk'ün sözleriyle naklediyorum: Ulu Önder, tarihler 9 Haziran 1936'yı gösterdiğinde Eskişehir'deki 1. Tayyare alayını ziyaretinde, havacılığın önemine dikkat çeken konuşmasında geleceğe dair şu öngöründe bulunur: "*Geleceğin en etkili silahı da aracı da hiç kuşkunuz olmasın uçaklardır. Bir gün insanoglu uçaksız da göklerde yürüyecek, gezegenlere gidecek, belki de Ay'dan bize mesajlar yollayacaktır. Bu mucizenin gerçekleşmesi için iki bin yılını beklemeye gerek kalmayacaktır. Gelişen teknoloji bize daha şimdiden bunu müjdeliyor. Bize düşen görev ise Batı'dan bu konuda fazla geri kalmamayı temindir*" (Aydoğan, 2021a). Su gibi binlerce kitap okuyarak büyüyen bir inkılap çocuğu, Cumhuriyetin Başöğretmeni her konuda benzersiz bir öngörüye sahip olacaktır.

Baba Ali Rıza Bey, oğluna çağdaş bir eğitim alma olanağı sağlamış, oğlunu küçük yaştan itibaren bilimin erdemine inandırmıştır (Ateş, 2008). Böylece Mustafa Kemal, dimağının doğuştan harikulade olan berraklığını koruyabilmiştir (Karaosmanoğlu, 2021). Ali Rıza Efendi'nin oğlunun öğrenim görmesini

istediği; mentorluk, jimnastik, ders materyalleri gibi çağdaş eğitim ilkelerini ilk kez kullanan Şemsi (Şemseddin) Efendi İbtidai Mektebi, Selânik Maarif Müdürü Radoviçli Mustafa Bey'in desteğiyle kendisine okul açma ruhsatı verilerek (Mert, 1991) 1869 yılında Genel Eğitim Tüzüğü yayımlandıktan sonra kurulmuştur (Mert, 1991; Şimşek, 2014). Öğrenciye dayağı layık görmeyen, Şemsi Efendi, bağnaz çevrenin saldırılarına uğramış, okulu tahrip edilmiştir. Şemsi Efendinin yetiştirdiği öğrenciler arasına 1887'de katılan Mustafa, bu mücadele havasının etkisinde kalmıştır (Göksel, 1986). Bu eğitimci, dönemin erkek öğretmen okulu, Darülmualim mezunu olmamasına karşın iyi düzeyde Fransızca bilir ve Avrupa'daki yeni eğitim uygulamalarını araştırıp izleyerek, Selânik'te yeni okulların açılmasında öncülük eder (Sönmez, 2004). İdealist ve çağdaş öğretmen Şemsi Efendi, "ben bir inkılap çocuğum" diyen Mustafa Kemal'in öğrenim yaşantısında kristalleşişi iz bırakır.

Görülüyor ki, Mustafa Kemal'in, eğitim (umdesi), Cumhuriyet Türkiye'sinin öğretmenlerinin de tıpkı ilkokul öğretmeni Şemsi Efendi gibi özgün, bilimsel, yurtsever rol modelinde olduğu gibi kuram ve uygulama bütünlüğüne dair üst düzey bilgisini ülkesine uyarlayan öğretmenlerin yetişmesidir. Söz ve eylemlerinde her daim "bütün ümidim gençliktedir," "Cumhuriyeti biz kurduk sizler yükselteceksiniz" vurgularını yapan Mustafa Kemal'in öğretmenleri, öğrencilerini yaşama hazırlayan eğitim programlarıyla ufkunu açan, yeni eğitim uygulamalarıyla tanıştıran, iyi düzeyde yabancı dil bilen ve özgün kaynakları ilk elden okuyabilen ve sentezleyen "yeni nesillerin emanet edileceği" öğretmenler olmaktadır.

Ümit Dolu Rumeli Türküleri Dinleyerek Yetişen İnkılap Çocukları

Mustafa Kemal, bizim için yolumuz üstünde kendisine her zaman rast gelmemiz mümkün olan bir Hızır veya munis bir ruh değil miydi? Ve bu itibarla onun sağlığında hepimizin sergüzeşti, bir parça, Sığırtmaç Mustafa'nın sergüzeştine benzememiş midir? (Karaosmanoğlu, 2021). Mustafa Kemal yaşayışına halk sadeliği sinen bir Anadolu Devrimcisidir (Kansu, 1996).

Münif Paşa'nın Maarif Nazırı olduğu (Budak, 2017; Akyüz, 2021) 1880'ler kuşağı, Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerinde bir yıldız gibi parlamıştır. Bu kuşak inanılmaz bir özveriyle ülkesi için çalışmıştır. Mustafa Kemal Atatürk de bu kuşağın önde gelenleridir (Ateş, 2008). Bu dönemin çağdaşlarından yalnızca bir kısmı: *Mestan Efe; Hukukçu Sadettin Ferit Talay; İbrahim Naci Dilmen; Dívânü Lugâtü Türk çevirmeni, Türk Koleksiyoncusu Besim Atalay; Öğretmen Nakıye Elgün; "çocukların koruyucusu" Mehmet Fuat (Umay); Misak-ı Maarif (Eğitim Andı) yazarı, Mustafa Rahmi Balaban; Şair, Celal Sabir (Erozan); "Dikmen Yıldızı"nın yazarı Aka Gündüz; Balkan Savaşları'nda Resneli Niyağı Bey; Büyük Taarruz'da Terfike Büyüköđlu; Doktor Tunalı Hilmi; Atatürk portreleriyle İbrahim Çalli; Tarihçi Yusuf Akçura; Türkolog Hâmit Zübeyr Kořay; Mimar Arif Hikmet Koyunođlu; Türk Hukukçusu Mahmut Esat Bozçekurt; Türk grafik sanatı kurucuları, İlham Hulusi Görey ve Sabiha Bozçalı; Şair Fazıl Ahmet Aykaç; Türk Kültür Tarihçisi Osman Nuri (Ergin), Türk Tarih Kurumunun ilk üyelerinden Muallim Cevdet (İnançalp); Dil Bilimi Tarihçisi Agop Dilaçar; Hava Harp Okulu Komutanı Burhan Göksel; Türk mûsikisi bestekârı ve hânendesi Bimen Şen uygarlık tarihimize hizmet eden yüksek kültüre erişmiş ve bunu liyakatle uygulamışlardır. Ruhunuz řad olsun! Mustafa Kemal Atatürk'ün eğitim görüşünü Eğitim Andında yorumlayan Balaban (1923) Mustafa Kemal'in, eğitim yoluyla herkesin yüksek kültüre - az önce adları yad edilen Türk büyükleri gibi - ulaşmasını istediğini ifade etmektedir. Atatürk'ün eğitim umdesi, her vatandaş için eğitimde eşişliği savunmak, eğitim, sanat, spor ve kültürde herkesi eşişletmek ve büyük adamlar yetiştirmektir. Bu nedenle eğitim programları mutlaka "yaşama hazırlama" ve "kuram ve uygulama" ilkesine göre düzenlenmelidir.*

Türk devriminden önce Fransız ve Rus devrimleri gibi iki evrensel devrim örneği vardır ki (Kili, 2000) 19. yüzyılın düşün ortamında Aydınlanma felsefesini su gibi okuyan *Askeri Tıbbiye-i Şabanenin* genç öğrencileri, Fransız İhtilalinin yüzüncü yıldönümünde, 1889'da tam bağımsızlık ülküsü için çalışmalar (Kinross, 2021). Sultan 2. Mahmut'un birbiri peşine kurulmasını sağladığı; doktor ve subaylarımızın ülkenin genel yönetiminde önemli rol oynamalarına neden olacak çağdaş yükseköğretiler; *Askeri Tıbbiye-i Şabane, 1827; Harbiye, 1834; Mülkiye, 1852'de* açılır (Göksel, 1986). Harp fenninin bütün inceliklerini bilen mahir bir kumandan Mustafa Kemal'in ideali de Türk Milletini bir hamlede diğer bütün milletlerin önünde yürür görmektir (Karaosmanoğlu, 2019). Mustafa Kemal'in, Asrı Terbiye ve Maarifinin (çağdaş eğitim) uygulanacağı 1930'lara gelindiğinde, Mustafa Kemal, "Yurttaşlık Bilgisi" dersine yeni eğitimde büyük önem verdiğinden bu uğurda Afet İnan ile birlikte kaleme aldığı "Vatandaş İçin Medeni Bilgiler" isimli kitabı okutulur. Reşit Galip'in Milli Eğitim Bakanı olduğu 1932'de Afet İnan, Kız Lisesinde bu dersi bizzat kendisi verir. Mustafa Kemal'in vatandaşlık dersi ile ilgili eğitim umdesine göre, "komşu milletlerin tarihi, ülkelerin niyetlerinin tarihi gençlere çok iyi şekilde öğretilmelidir."

Cumhuriyetin ilk yıllarında (1928-1933) "az zamanda başarılan çok büyük işler"e yani Atatürk İlke ve İnkılaplarına tanıklık eden gençler, şiirleriyle, marşlarıyla bu dönemin vatan coşkusunu yansıtır. Sabri Esat (Siyavuşgil)'in adını verdiği Yedi Meşale grubu şiirleriyle (Önertoy, 1993); Müfide Ferit Tek ise "Aydemir" romanıyla kuşakları ulus bilinci açısından etkiler. "Eğilmez başımıza taç yaptık hürriyeti;" "eğilmez başın gibi gökler bulutlu, sana ne mutlu efem!" dizeleriyle Milli Mücadele kahramanlarını içtenlikle anan Ömer Bedrettin Uşaklı da ilk akla gelenler arasındadır. Ankara Radyosu'nda İsmet Bozdağ'ın oyunları; Mehmet Rauf, Halas; Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Vatan Yolunda; Samim Kocagöz, Kalpaklılar'da kurtuluş dile getirilirken; Faruk Nafiz Çamlıbel ve Behçet Kemal Çağlar'ın sözlerini yazdığı "Onuncu Yıl Marşı" Cemal Reşit Rey tarafından bestelenir. Bu edebi eserlerin hepsinde neşe, yaşam coşkusu görülür. Çünkü neşeli olmak Atatürk için önemli bir erdemdir. Atatürk'ün neşeli olmakla ilgili düşüncesini İnan (2021) şöyle nakleder: "Neşeli olmayan insanlardan iki türlü şüphe edilir, ya hastadır veyahut o insanın başkalarına bildirmekten istemediği bir kuruntusu, bir derdi vardır" (s.433). İşte bu nedendir ki Mustafa Kemal'in eğitim umdesinde Edebiyat, çocukların eğitiminde son derece önemlidir. Şiir, şarkı, marşlar, edebiyat ve radyo çocukların neşesini muhafaza ederek onları "hayata hazırlayan" araçlardır (faaliyet vasıtaları).

Mustafa, hep yenmek ümidi olan Rumeli türkülerini ve kahramanlık öykülerini dinleyerek büyüdü. Bu türkülerini dinleyen Türk halkının iradesi hiç kırılmadı. Onların inancına göre, artık eski kahramanlar ve fatihler yetişmediği için yeniliyorduk. Bu kahramanlardan ve fatihlerden biri çıksa kurtulurduk ve eski yurtlarımıza kavuşurduk (Atay, 2021). Mustafa Kemal, doğduğu türkülerini dinleyip de eşlik ettiği Selanik'in kaybedildiğini Afrika'da öğrenir, elemli günler geçirir. Çocukluk arkadaşı Nuri Bey (Conker) Selanik'in savaştan teslim edildiğine ilişkin görüşlerini "Zabit ve Kumandan" adlı eserinde kaleme alır. Mustafa Kemal bu eserden yola çıkarak 1914'te, Sofya'da "Zabit ve Kumandan ile Hasbihal"i yazacaktır.

Mustafa Kemal

1893'te Selanik Askeri Rüştiyesi Matematik öğretmeni Üsküplü Yüzbaşı Mustafa Efendi, Matematik alanında kendisine eşit sayacak kadar takdir ettiği öğrencisine Türk göreneğine uyarak "olgunluk, eksiksizlik" demek olan "Kemal" adını seçip ikinci bir ad taktı (Akyüz, 2021; Kinross, 2021). Bu şekilde O'nun kendisinden ve arkadaşlarından farklı ve üstün durumunu tespit etmiş, O'na, daha iyiye daha güzele doğru gitmek için sürekli bir teşvik nedeni sağlamıştır (Akyüz, 2021). Üstün yetenekli öğrencisine, "Mustafa, adının sonuna Kemal ekleyelim, ne dersin?" dediğinde, Mustafa'nın sevincini ağırbaşlılığı nedeniyle kimse anlayamadı, içini kaplayan sevincini yansıtamadı. Adı artık Mustafa Kemal idi. Demek ki özel bir yeri vardı! Öğretmeni Mustafa Efendi, ertesi gün Mustafa'yı derse kaldırırken şöyle sesleniyordu: "Mustafa Kemal Efendi!" Artık o günden sonra hep iki isimle çağrıldı: "Mustafa Kemal!" (Altınkaynak, 2008, s. 37-38). Yüzbaşı Mustafa Efendi'nin O'na yeni bir ad seçerken, aritmetiğe bağlı bu çalışkan çocuğun kendisinde uyandırdığı olumlu hayranlığın etkisinde kalması mümkündür (Aydemir, 1993). Mustafa Kemal Atatürk, 1934'te gerçekleştireceği Soyadı Kanunu'nda, öğretmeni Mustafa Efendiye benzer bir tutumla bireylerin soyadlarını özenle seçmiş ve önermiştir. Yine bu eğitimcinin teşvikiyle yaz aylarında Fransız Frederik Okulunda Fransızcasını geliştirir (Göksel, 1986). Aydınlanma Devrimini Fransızca okuyan Mustafa Kemal'in eğitim umdesine ilişkin Mustafa Safa Bey (Özler) tarafından yayımlanan genelgede (1923) yabancı dil bilgisinin en ihmal edilen konu olduğu, özellikle İzmir, Adana, Samsun gibi ticaret merkezi illerindeki Sultanilerde Galatasaray Sultanisinde olduğu gibi Fransızca öğretim yapılacağı duyurulmuştur.

Selanik'ten İlk Ayrılık: Manastır Askeri İdadisi

Mustafa Kemal'in Selanik'ten Batı Makedonya'da yatılı ve büyük bir stratejik önemi olan Manastır Askeri İdadisi'ne gidişi, doğduğu şehirden ilk ayrılığıydı (Aydemir, 1993). Bu askeri okullar, seçkin çocukların öğrenim gördüğü fen ağırlıklı ilk liselerdir. Faik Reşit Unat'ın "Atatürk'ün Öğrenim Hayatı" adlı eserinde (akt.; Göksel, 1986) Mustafa Kemal'in edebiyat ve güzel yazmaya ilgisinin ilerlemesinde, Kitabebet öğretmeni Yüzbaşı Mehmet Âsım Efendi etkili olurken, Türk tarihinin derinliğine ilgisinde ise Topçu Kolağası Mehmet Tevfik Bey'in mükemmel eğitimciliği etkili olur (Aydemir, 1993; Akyüz, 2021). Bu okulda düzenlenen iyi söz söyleme tartışmaları, öğrencilerin ilk siyaset temrinlerini teşkil eder. Birlikte dergi çıkardıkları, Manastır Askeri İdadisindeki arkadaşı (Aydemir, 1993) ve 2. Meşrutiyet döneminin tanınmış hatibi Ömer Nâci ileride anlatmayı en çok seveceği anılarından olacaktır (Atay, 2021). Resneli Niyazi Bey'in önemli başarı elde ettiği 1897 Türk Yunan savaşına, Mustafa Kemal gönüllü katılmak ister ancak öğrenci olduğu anlaşılır. Ali Fethi ve Fuat (Bulca) ile birlikte, halkın cahillikten kurtulmasını durmadan yineleyen Concordet'i, Voltaire'i ve Rousseau'nun "Toplum Sözleşmesi"ni okuyarak milli iradenin ne denli önemli olduğunu değerlendirirler (Toprak, 2020; Kinross, 2021). Bilinç durduğu yerde doğmaz, tarihsel çatışmaların ortasında, bir toplumun soluk soluğa yaşadığı bir ateş geçidinde doğar (Kansu, 1996).

Atatürk'ün 1919'da örgütlediği millî irade, millî egemenliğin kazanılmasını sağlayacaktır. Atatürk'ün bunu destekleyen eğitim umdesine göre Maarif Vekili İsmail Safa Bey (Özler) “*millî ve asrî terbiye (ulusal ve çağdaş eğitim) vatanın en uzak köşelerine kadar ulaşacaktır*” ilkesine genelde yer verecektir.

Manastır İdadisinden beri düzgün ve akıcı sözlerle (talâkatle) konuşan, üst düzey görüşler beyan eden, edebiyata, şiire ve musikiye ilgisi olan 1899'dan beri Harbiyeli şiarını taşıyan Mustafa Kemal'in İstanbul Harbiye Dönemi, 1899-1902 yılları arasındadır (Karaosmanoğlu, 2021). İstanbul Harbiye, yükseköğrenimin ilk safhasıdır (Göksel, 1986). Dört köşe bir kışla olan Harbiye'nin ortada kalan avlusu ile teneffüs ve serbest zamanlarda sınıflar, meraklılar arasında güzel söz söyleme yarışının sahneleridir. Bir köşede toplanan beş on öğrencinin, kesin, iddialı nutukları, önceden kararlaştırılan süre zarfında yapılan konuşma yarışında konuşmacılar dinlenir. Bu nutukların amacı, “*Medeniyet bir zirve-i kemaldir ki, süyul-i beşer nice âsarı evvelinden beri bu zirve-i kemale irtika için*” gibi terkipli cümleler sıralamaktır (Aydemir, 1993, s.80). 1902'de İstanbul Harbiye'den Teğmen olarak mezun olan Mustafa Kemal, Kurmay sınıfına seçilir, Selanik'te annesi Zübeyde Hanım'ın elini öper. 1902-1905 yılları ise Erkânı Harp Akademisi Dönemidir. İstanbul'a dönerek Kurmay Subay seçildiği Harp Akademisine devam eden Mustafa Kemal (Atay, 2021) Napoléon ve John Stuart Mill üzerine her şeyi okur ve eleştirir (Kinross, 2021). Siyasi ve toplum bilimler Mustafa Kemal'in bizzat meşgul olduğu konular olduğundan daima her yeni kuramı izlemiş, eskisiyle kıyaslamalar yapmıştır (İnan, 2021). 1905'te 24 yaşında Kurmay Yüzbaşısıdır. Böylesine askeri mesleki eğitimi güçlü bu eğitim kurumlarından yetişen Mustafa Kemal, yüksek kavrayış üstünlüğü ile aynı şeyi görebilenlerden çok daha fazlasını görebilmiştir (Göksel, 1986). Bu deneyimler, Kurmay Mustafa Kemal Atatürk'ün Eğitim Andında belirtildiği üzere, eğitim programlarının, çocuğu daima “*hayata hazırlayan*” “*kuram ve uygulamaya dayalı*” bir boyutunun olması gerektiği inancının temelini oluşturur. Atatürk'ün Eğitim Andının, eğitimle ilgili dayanaklarını yorumlayan Mustafa Rahmî Balaban'ın ifade ettiği gibi, çocukları hayata hazırlayan izcilik eğitim programı en feyizli bir ocaktır ve ülke genelinde mutlaka uygulanmalıdır. Böylece ileri görüşlülük gibi en temel liderlik özelliklerinin gelişmesine olanak tanıyan bu programla, çocukların liyakatle bir işin üstesinden gelme, becerisi inşa edilecektir.

Vatan ve Hürriyet

Türkiye Cumhuriyeti tarihinde çok önemli bir yere sahip, Çanakkale ve Türk Kurtuluş Savaşı'nın lojistiğini başaran, Türk demiryolculuğunun babası Mustafa Kemal'in yakın arkadaşı Behiç Bey (Erkin) (Kıvırcık, 2007) ve birkaç arkadaşı ile İstanbul'da ev tutarlar (Atay, 2021). Kurmay arkadaşı Müfit (Özdeş) ile Beşinci Ordu'nun Şam Yafa Bölgesi'nde piyade stajı yapmak için görevlendirilirler (Aydemir, 1993). Kıtasının eğitiminde kazandığı başarıyla Şam'da bulunan küçük ve büyük rütbeli subaylar arasında tanınan Mustafa Kemal'in Havran isyanlarındaki tutumu, dikkatleri Mustafa Kemal'in üzerine çeker. İşığına bakılarak yola gidilecek yıldız parlaklığı verir (Atay, 2021). Mustafa Kemal'in deyimiyle “*yarının adamı*” sorunları bilimsel yollarla, ustalıklı, diplomasiyle çözüme kavuşturmayı benliğinde canlandıran insanlardır (Kinross, 2021). Şam'da Hamidiye çarşısında buluşan Mustafa Kemal, Müfit (Özdeş) Tıbbiyeli Mustafa Bey (Cantekin) inkılâp yolunda çalışmak üzere And içerek bir cemiyet kurmuş ve buna *Vatan ve Hürriyet* adı verilmiştir. 1908 İnkılabının özünü Şam'da Doktor Mustafa'nın evinde aramalıdır (İnan, 2021). Yafa, Kudüs ve Beyrut'ta bu cemiyetin şubeleri kurulur (Kinross, 2021). Yafa'da topçu stajı biter ve Kolağası rütbesi alır, Beşinci Ordu Kurmay Dairesi'ne Selanik'e tayin olur. 1907, 30 Eylül, 3. Orduya -Selanik ve Manastır merkezlerini kapsayan Batı Rumeli ve Makedonya sahası- tayin edilir (Atay, 2021). Burada arkadaşı Yüzbaşı Fuat (Bulca)'ya “*Misak-ı Millî*” sınırlarını gösteren bir harita çizer. Henüz Kolağası (Kıdemli Yüzbaşı) iken imparatorluğun yakın geleceğini öngörmekte ve tasarılarını bu gerçeklere uygun olarak planlamaktadır (İsmet Bozdağ'dan 1975, akt., Göksel, 1985). 1908'de 2. Meşrutiyetin ilanıyla birlikte Trablus'a görevlendirilir (Kinross, 2021). 1 Haziran 1915'te Anafartalar Kumandanı Albay Mustafa Kemal, Çanakkale Muharebesi'nin karadan çıkarma hareketindeki başarısından dolayı tanınan bir kumandandır. Çanakkale Destanını yaşayan bu komutan 1916 yılında General rütbesini bilfiil harp sahasında kazanır (İnan, 2021). 3. Kolordu Komutanı Esat Paşa (Korgeneral Bülkat), “*Düşman donanmasına Çanakkale Boğazı'na yaklaşmak ve Boğaz'ı zorlayıp İstanbul'a gelmek fırsatını vermeyenlerin birincisi Cevat Paşa, ikincisi ben, kesin sonucu sağlayan da Anafartalar Komutanı Mustafa Kemal Paşa'dır*” demektedir (Baycan, 1991). Ziya Gökalp “*Seciyeye*” adlı şiirinde Mustafa Kemal'e şu dizelerle seslenir:

*“Aradım, yıllarca seni aradım
Köy köy dolaşarak Anadolu'da,
Sen her taraftaydın da bulamadım,
Göründün nihayet Gelibolu'da...”*

Zeytinadağ'ında Falih Rıfkı Atay'ın Son Sözü

Mustafa Kemal, 19 Kasım 1916 gecesi Bitlis'teki karargâhında, gaz lambasının cılız ışığında *Alphonse Daudet*'in "*Sapfo Moeurs Parisiennes*" isimli Fransızca eserini okur (Aydoğan, 2021b). Mustafa Kemal'in Çankaya Kitaplığı, tüm reform girişimleriyle eşgüdümlü, Fransız Dili aracılığıyla Batı'nın izini süren bir bilgi hazinesiydi (Toprak, 2020). Mustafa Kemal, 1914'te Sofya'da ataşemiliter iken başlayan 1. Dünya Savaşı'na, Osmanlı Devleti'nin katılmasını desteklemiyor (Atay, 2023) ayrıca Sofya'dan İstanbul'daki ilgililere mektuplar yazarak görüşlerini bildiriyor, savaşa girildiği takdirde doğacak acı sonuçları anlatmaya çalışıyordu (Kılıç Ali, 2023). Mustafa Kemal, Mondros Ateşkesinin imzalandığı 30 Ekim 1918'de Suriye'nin Halep kentinde 7. Ordu komutanıdır, komuta (karargâh) yeri Baron otelinde anlaşma koşulları gereği görevinden alınan Alman General Liman von Sanders'in yerine Yıldırım Orduları Grup komutanlığına atandığını öğrenir, Halep'ten Adana'ya geçer. İngilizlerin İskenderun'u istemeleri üzerine, Mondros Ateşkesinde böyle bir şeyin olmadığını bu eyleme kesin olarak karşı çıkacağını açıklayan Mustafa Kemal, İstanbul Hükümeti tarafından İstanbul'a çağılır. Mustafa Kemal haklıdır: Düşman karşısında ödün vermek, yeni ödünlere kapısını aralamaktan başka bir işe yaramamıştır (Kili, 2000). Asker ve kahraman Mustafa Kemal, asker ve basiretli Sofya Ataşemiliterinin Birinci Dünya Savaşı'nda bir köşeye çekilip kendi gibi düşünmeyenlerin akıbetleri ile alay etmek için oturmadı, en çetin cephelerde görev alarak savaştı. Suriye'nin kuzeyinde İngilizlere karşı üstünlük kazandı (Atay, 2022). Falih Rıfkı Atay, Birinci Dünya Savaşı üzerine yazdığı hatıralarını konu alan "*Zeytinadağı*" adlı eserinde, Cihan Harbi bitip de mütarekeler başladığında bu savaşa neden girildiğini askerlerin hala anlamaya çalıştığını görür. Atay'ı üzen bu durumdur. O, Zeytinadağı'nın son sözünde okurlarına; "*Mustafa Kemal gibi sanat adamı, Mustafa Kemal gibi vatan adamı olunuz*" (Atay, 2009) demektedir.

"Geldikleri Gibi Giderler!"

Adana'dan tren ile vardığı İstanbul Haydarpaşa'da kendisini karşılayan başyaveri Cevat Abbas ve yakın arkadaşı *Doktor Rasim Ferit'e* limanda şu sözleri söyler: "*1916'da Çanakkale'de bunun için mi şehitlerimizi verdik?*" (Coşkun, 2008; Atay, 2021). 13 Kasım 1918'de Anlaşık Devletlerin, altmış gemilik donanması İstanbul'da namluları kente dönük demirlemiştir. Müstahkem Mevki Komutanı Cevat Paşa'nın 18 Mart 1915 Deniz Taarruzundan sonra (Baycan, 1991) Anlaşık Devletler Donanmasının, Çanakkale Boğazından geri dönüşünü gören Ulu Önder Mustafa Kemal'in, Ateşkestenden sonra İstanbul'da demirleyen aynı donanmanın bu acı görünümünü karşısında geleceğe dönük düşüncesini şöyle ifade eder: "*Geldikleri gibi giderler!*" (Kili, 2000). Savaşların felaketli sonuçlarını öngören Başkomutan Mustafa Kemal, insan ve vatandaş olarak savaşları hiçbir zaman onaylamamıştır. Ama bir saldırganlığa uğranınca milletlerin kurtuluşunun savunma olduğunu bütün askerlik yaşamı boyunca kanıtlamıştır (Kansu, 2016). Bağımsızlık olup biten sınırlı bir oluş değildir; o kazanıldı mı yitirilmemesi için korunulması için savaşılmalı, sürekli bir oluşu gerektiren yüce bir ilkedir. "*Ya bağımsızlık ya ölüm*" diyen Mustafa Kemal, 1919'dan 1927'ye kadar çatışmaların ateş örtülü yolundan geçer; ulusalcılık-halifecilik; yurtseverlik-işbirlikçilik; Ankara-İstanbul; İttihatçılık-İtilafçılık; cumhuriyetçilik-saltanatçılık bu yoldaki çelişkilerdir. Orhan Asena, "*Onaltı Mart Bin Dokuz Yüz Yirmi*" adlı tiyatro oyununda Söylev'e dayanarak Ulusal Kuruluş Savaşı'nı ele alacaktır (Kansu, 1996).

Alt Amaç 2. Mustafa Kemal Atatürk'ün Misak-ı Milli, Misak-ı İktisat ve Misak-ı Maarif anlayışına kaynaklık eden 1919- 1923 arasında gelişen olaylar nelerdir? Bu alt amaca uygun olarak geliştirilen kategoriler şunlardır:

(1) Mahallî Kongreler

Minber Gazetesi (1 Kasım 1918 - 22 Aralık 1918)

Mustafa Kemal'in Harp Okulu'nda öğrenci iken (1896- 1902), arkadaşlarıyla birlikte duvar gazetesi çıkarma girişimleri, izinsizlik cezası ile sonuçlanır (Önder, 1991). Aralık 1918'de, Mütareke İstanbul'unda, Yıldırım Orduları Grubu Komutanı Mustafa Kemal'in önderliğinde, İstanbul Mebusu Fethi Okyar'la birlikte bilimsel, fenni, edebi, siyasi yayın organı ve değerli bir kaynak olan günlük *Minber Gazetesi* yayımlanır. Atatürk'ün 1910'lu yıllardan beri en çok haberleştiği ve güvendiği, *Dr. Râsim Ferid Talay* Minber Gazetesinin (1 Kasım 1918 - 22 Aralık 1918) imtiyaz sahibidir (Tevetoğlu, 1991). Mustafa Kemal, Ali Fethi (Okyar) Sivas Kongresi Başkâtibi tarihçi yazar *İsmail Hami Dânişmend* tarafından bu gazetede önemli yazılar yazılmıştır (Tevetoğlu, 1988). Minber, Atatürk'ün basına verdiği önemin çarpıcı bir örneğidir (Önder, 1991). Mustafa Kemal Paşa beş yıldır bekleyen *Zabit ve Kumandan ile Hasbibal'i* Minber matbaasında bastırmıştır.

“6 Ay” 21 Aralık 1918 - 22 Haziran 1919

Ülkede bu gelişmeler yaşanırken Padişah Vahdettin, Anayasadaki yetkisine dayanarak 21 Aralık 1918’de Meclis’i feshetmiştir. Anlaşık Devletlerin İstanbul’a ayak basmasından Yıldırım Ordularının eşsiz kumandanı General Mustafa Kemal’in Samsun’a çıkışından sonra 22 Haziran 1919’da yayınlanan *Amasya Genelgesi*’ne kadar geçen zaman Türk Ulusunun başsız kaldığı dönemdir (Dursunoğlu, 1963; Kili, 2000). Mustafa Kemal ve yakın arkadaşları bu 6 ay zarfında Anadolu’ya geçişin planlarını yaparlar, bu karar 15 Ocak 1919’da alınmıştır (Coşkun, 2008).

25 Mayıs-13 Haziran 1919 Havza Günleri

25 Mayıs 1919’da Ödemiş’te ilk “*Kuvayı Milliye*” ve 28 Mayıs 1919’da Havza’da ilk “*Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti*” kurulur. Kuvayı Milliye ve Müdafaa-i Hukuk Ulusal Kurtuluş Savaşı’nın iki simgesidir. Böylece Türk ulusunun şerefli tarihinden aldığı bağımsız yaşamak bilinci ve azmi ifadesini bulmuştur (Dursunoğlu, 1963). Havza Kaymakamı *Refik Necdet Aktaş*, “*Atatürk’ün Bağımsızlık Savaşı Nasıl Başladı?*” adlı gün gün notlar olarak oluşturduğu bu eserinde, yurdun kurtuluşunun ancak ulusal örgütlenmeyle gerçekleşebileceği sonucuna varıldığını belirtir. 28 Mayıs Havza Genelgesi adını taşıyan bildiri Ulusal Kurtuluş Savaşı’nda adı anılsı bir gündür (Kansu, 1996). Mustafa Kemal Paşa, 12 Haziran 1919’da Amasya’da Müdafaa-ı Hukuk Cemiyeti adına bütün illerdeki kumandan ve valilere gönderdiği bir genelgede “*Vatanın bütünlüğünün ve milletin istiklâlinin tehlikede olduğunu, milletin istiklâlini yine milletin azim ve kararının kurtaracağını...*” belirterek Erzurum da toplanmasına karar verilen Kongre’ye her ilden üç temsilcinin gönderilmesini bildirir. Böylece, yeni devletin felsefesi, Amasya’dan genelge ile ilan edilir. İşte bu anda halka dayalı devletin ilk çekirdeği oluşur (Kansu, 1997). Amasya’da 14 gün kalan Mustafa Kemal Paşa, 3 Temmuz 1919’da Erzurum’a gelir, 8 Temmuz 1919’da askerlik görevinden istifa eder, Milli Mücadeleye sivil bir lider olarak devam eder (Dursunoğlu, 1963).

Erzurum Kongresi, 23 Temmuz - 7 Ağustos 1919

54 delegenin katıldığı Erzurum kongresi, ulusal karmaşa döneminde ulusal sorunlara çözüm bulmak için toplanmış, bürokrat ve eşraf kökenli bir yurtsever kurultaydır. Böylece sorun gerçekçi ve somut olarak ele alınır: Topraklarımız yabancı saldırganlığına karşı nasıl korunabilir. İmparatorluğun çoktan yitirilmiş Rumeli ucundan gelen bir Demokratik Önder ve delegeler ulusal birlik inancına dayalı, vatanın bölünmezliği ilkesini kabul etmişlerdir (Kansu, 1996). Mustafa Kemal, ilk kez Türk vatanının bölünmez bir bütün olduğunu bu konuda *Misakı Milli (Ulusal And)* hazırlığından, orada bulunan İngiliz Albay Rawlinson’a söz eder (Kocatürk, 1983; akt., Mumcu, 1985). Ünlü eğitimcimiz ve Atatürk’ün Erzurum’da büyük destekçisi, Erzurum’daki örgütlenme sürecine hız kazandıran *Cevat Dursunoğlu*’dur, “*Milli Mücadelede Erzurum*” adlı eserini yazan öğretmenimizdir (Göksel, 1986). Erzurum Kongresi’nde alınan kararlar, Erzurum delegesi Mustafa Kemal Paşa’nın hukuk devletine inandığını göstermektedir (Dursunoğlu, 1963).

Anadolu’da Yenigün Yunus Nadi

Şükrü Kaya’nın belirttiği gibi “*Gazî Mustafa Kemal’in Yenigün okumadan yatmadığını, bazen makaleler basılmadan telefonla dinlediğini bilenler çoktur.*” Yunus Nadi’nin (Abaloğlu) Yenigün adıyla İstanbul’da çıkardığı günlük gazetenin Ankara’daki devamı, Milli Mücadele yıllarının en önemli günlük gazetelerinden biri *Anadolu’da Yenigün*’dür. Kurtuluş Savaşı’nın haklılığına ve zafere olan kesin inanca dayalı yakın tarihimizin son derece önemli bir döneminde yayınlanmış bu gazetede; Anadolu’da ve Meclis’teki siyasal gelişmeler, Türk Kurtuluş Savaşı’nın aşamalarına ilişkin bilgileri içermektedir (Kocabaşoğlu, 1981).

(2) Savaşa Ulusal Bir Kimlik Kazandıran Sivas Kongresi 4-11 Eylül, 1919

Sivas’a gelen Mustafa Kemal ve arkadaşları Sivas Sultanisinde konuk olurlar. Bağımsızlığımızın aldığı yara, Türkiye Cumhuriyetinin kurulmasına yol açacak devrimin ortaya çıkmasıyla son bulacaktır (Kansu, 1996). Mustafa Kemal, Sivas Kongresinde alınan kararları duyurmak, içte ve dışta kamuoyu oluşturmak amacıyla Sivas’ta *İrade-i Milliye Gazetesinin* çıkarılmasını sağlar (Önder, 1991). Erzurum Kongresi’nde öğretmen *Cevat Dursunoğlu’nun* üstün çabası nasıl dikkate değerse Sivas Kongresi’nde ise İstanbul delegesi *Tıbbiyeli Hikmet* tam bağımsızlık ülküsünde dikkat çeker. Ulusal Kurtuluş Savaşı’nın kurucu meclisi, Sivas Kongresinin sonunda kurulur. Temsil Heyeti Ankara’da çalışma kararı verir. Temsil Heyeti, vatanın bütünlüğünü koruyacaktır (Kansu, 1997). Sivas Kongresi sonunda alınan karar, *Misak-ı Milli*’nin ilk metni sayılır (Mumcu, 1985). Böylece ulusal hareket kanunilik ve meşruluk kazanmıştır (Giritli, 1991). Sivas

Kongresi'nden sonra telgrafların, mektupların altında şu kısa ama anlamlı imza görülür: **Hey'eti Temsiliye Adına Mustafa Kemal** (Kansu, 1997).

Milli Mücadelenin Merkezi: Ankara, 27 Aralık 1919

Mustafa Kemal, Ankara'ya gelişinin ertesi günü, büyük bir heyet halinde Ziraat okulunda kendisini ziyaret eden Ankara ileri gelenleriyle yaptığı toplantıda İtilaf Devletlerinin Wilson İlkelerine uymadığını hukuki, siyasi ve sosyal boyutuyla çok ayrıntılı değerlendirmiştir (Söylev ve Demeçler, I-III). Hey'eti Temsiliye Başkanı Mustafa Kemal, Ankara Erkek Lisesi'nde toplantı düzenleyerek şu tarihi sözleri söyler: "Fertler yetişmedikçe, ferde yol gösterecek liderlerin, öncülerin toplumları istenilmeyen istikametlere çekilebilir. Bundan sonra amacımız, ferdi yetiştirmektir. O'nu eğitmektir. Kültür bakımından donatmaktır, bezemektir" (Kılıç, 2023). Bir inkılap çocuğu olarak yetişen bu lider, inkılapçı zihniyetle eğitimin biçimsel bir araç olmaması gerektiğini topluma deklare eder.

Erzurum ve Sivas Kongreleri döneminde Ankara'nın önemi daha da artar. Ankara, 13 Ekim 1923 günü resmen başkent olacaktır (Şimşir, 1988). Temsil Heyeti, bütün bir ulusu, kurtulmaya karar vermiş bir halkı temsil eder. Sivas Kongresi'nin yani Anadolu halkının seçtiği bir Heyeti Temsiliye Başkanı, Ankara'ya bir halk önderi olarak gelir (Kansu, 1997). İstanbul Hükümeti'nin dışında Anadolu'da Milli Mücadele'yi yönetecek yeni bir hükümet ortaya çıkmıştır. 27 Aralık 1919 tarihinde Ankara'ya gelen *Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti Heyet-i Temsiliyesi Başkanı* Mustafa Kemal Paşa ve silah arkadaşlarına ev sahipliği yapmış *Ziraat Mektebi* ise Ulusal Bağımsızlık Savaşı boyunca Genelkurmay Başkanlığı binası olarak tarihe tanıklık etmiştir. Bu sırada Misak-ı Milli metnini tamamlamaya çalışan Mustafa Kemal Paşa (Mumcu, 1985) 27 Aralık 1919'dan Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin açılış günü olan 23 Nisan 1920 tarihine kadar geçen dört aya yakın bir süre (118 gün), bu binada çalışmıştır (Aysal, 2007).

Hâkimiyet-i Milliye Gazetesi (1920)

Mustafa Kemal tarafından Heyeti Temsiliye adına, Kurtuluş Savaşı'nın amacını yurda ve dünyaya duyurmak, halkı bilinçlendirmek ve örgütlemek amacıyla *Hâkimiyet-i Milliye gazetesi* Ankara'da kurulmuş ve ilk sayısı 10 Ocak 1920 tarihinde yayımlanmıştır (Doster, 2007). Amerikalı gazeteci Shaw Moore 1921'de Ankara'da *Ruşen Esref (Ünaydın), Yakup Kadri (Karaosmanoğlu) ve Ziya Gevher Etili* tarafından İstanbul'dan zorluklarla getirilen makinelerle *Hâkimiyet-i Milliye* gazetesinin basılmağa başladığını, Atatürk'ün Başkomutanlığını *Hâkimiyet-i Milliye* ile ilân edildiğini, gazetenin barakamsı bir yerde köhne bir makine ile basıldığını anılarında beyan etmiştir (Söylev ve Demeçler, I-III). *Falih Rıfki Atay* bizzat Atatürk'ü dinleyerek Mustafa Kemal Paşa'nın hatıralarını *Hâkimiyet-i Milliye Gazetesi (1920)* ve ayrıca *Milliyet Gazetesinde* yazar (Atay, 2021).

Mustafa Kemal, zararlı yayınlar konusunda son derece titiz davranmıştır. Atatürk, 8 Nisan 1920'de Heyet-i Temsiliye'nin gerçek kaynağı olan Anadolu Ajansının kurulduğunu duyurmuştur. Yazarlar arasında Burhan Asaf vardır (Özkaya, 1985). Bu gazetede ayrıca *Ahmet Rasim*, Atatürk'ün İstanbul'a gelişi ve İstanbul'da karşılaşısı, Atatürk'ün sağlığı gibi konuları "*İstanbul Mektupları*" (1923-1928) dizisinde yayımlanmıştır (Atatürk Ansiklopedisi). Ankara Sultanisi Fransızca öğretmeni Ziya Gevher Etili, Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Ahmet Ağaoğlu, Mahmut Soydan 1926'da *Hâkimiyet-i Milliye Gazetesinin* yeni binasının açılmasına katkı sağlamışlardır (Hâkimiyet-i Milliye, 2022). 1930'dan sonra bu gazete, Türkiye'nin en çağdaş gazetelerinden biri olur ve siyasi yönetimini Falih Rıfki Atay üstlenir. Bu dönemde yazı kadrosunda *Yaşar Nabi Nayır, Nurullah Ataç, Cemal Kutay, Necip Ali Küçükca, Zeki Mesut* yer alan *Hâkimiyet-i Milliye* gazetesi, daha sonra "*Ulus*" (1935) adını alır (Yaşar, 2018).

(3) TBMM Hükümeti Dönemi

23 Nisan 1920, Milli Egemenlik İlkesi

Anadolu Delegatesinin önerdiği, Ulusal Kurtuluş Savaşı, bir ulusu kendi gücüyle, tarihsel varlığıyla, emek ve kan ödeyerek tam bağımsız ve onurlu yaşatmanın savaşıdır (Kansu, 1996). Gazeteci Ömer Sami Coşar, Misak-ı Milliye göre savunulacak vatan sınırlarını, Milli Mücadele Basını başlıklı yazılarında Yeni Adana gazetesinde, Pozantı'da bir vagonunda hazırlar. Bu yazılarında Kurtuluş Savaşımızın nasıl halka dayandığını açıkça belirtir (Kansu, 1997). 12 Ocak 1920'de Meclis-i Mebusan açılır. 28 Ocak 1920'de Meclis-i Mebusan'da "*Abd-ı Milli*" adıyla ve bir bildiri biçimiyle "*Misak-Milli*" kabul edilerek, vatan sınırları belirtilir. 17 Şubat 1920'de milli bildirinin uluslararası parlamentolara ve basına duyurulması kararı verilir. Misak-ı Millinin ilanı nedeniyle 16 Mart 1920'de İstanbul'un resmen işgal edilmesi üzerine 18 Mart 1920'de Meclisi Mebusan son toplantısını yapar. Mustafa Kemal yayınladığı bir bildiri ile ulusal kurtuluşu yönetecek, millete dayalı yeni ve olağanüstü yetkilere sahip bir meclisi, yani Türkiye Büyük Millet Meclisi'ni

açarak bugünkü devletimizi kuruyordu. Böylece Milli egemenlik ilkesi Türkiye'ye girerek Misak-ı Milli kutsal ant olarak TBMM'nin hedefi ve sonuna değin çalışılacak milli ülkü olur (Kocatürk, 1983; akt., Mumcu, 1985). Mustafa Kemal, 19 Mart 1920 genelgesiyle ulusun temsilcilerini tasarladığı devleti kurmaya çağırır. O, ulusu ile birlikte demokrasi esaslarına dayanan bir devlet kuruyordu.

Mustafa Kemal'in gündeminde eğitim, her zaman ilk sıradadır: 9 Mayıs 1920'de Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin ilk programı okunurken kız ve erkek farkı gözetilmeden Türk çocuklarına verilecek eğitimin, kazandırılacak bilincin ve karakterin hedeflerini açıklar (Cunbur, 1992). Yunus Nadi Birinci "*Büyük Millet Meclisi*" adlı kitabında bu heybetli günü anlatır (Kansu, 1997). Ankara Hükümeti 18 Haziran 1920'de Anlaşık devletlere İstanbul Hükümetiyle yapılacak anlaşmaların, alınacak kararların Türk ulusunca, onun gerçek temsilcisi Ankara hükümetince tanınmayacağını duyurmuştur (Kili, 2000b). Abdi İpekçi (1997) İsmet İnönü ile yaptığı söyleşide, İnönü düşüncelerini şöyle dile getirir: "*Kanaatimce, Milli Mücadele'nin bir Millet Meclisi kurularak onunla beraber yürütülmesi son derece güç, fakat harikulade isabetli bir karar olmuştur*" (İpekçi, 1997). 10 Ocak 1921'de Türkiye Büyük Millet Meclisi Ankara'da toplandığı sırada, TBMM ulusal bir halk ordusu kurmaya çalışıyordu. 10 Ocak 1921'de Birinci İnönü Zaferini TBMM orduları adını taşıyan, TBMM'nin yasalarıyla kurulan bu halk ordusu kazanmıştır, ulusal ordunun ilk zaferidir (Kansu, 1997).

4 Ağustos 1921'de Mustafa Kemal Başkomutanlığa seçilmiştir. 19 Eylül 1921'de Büyük Millet Meclisi, Sakarya Meydan Muharebesi'ni başarıyla yöneten ve düşmanı geri çekilmeye mecbur bırakan Başkomandan'a Mareşal rütbesi ile Gazi unvanını vermiştir (İnan, 2021). 23 Ağustos - 13 Eylül 1921, Sakarya, Gazi Paşa'nın "*Sakarya melhamei kâbra*" dediği savaştır. Sanki William Shakespeare, ünlü "*To be or not to be*" olmak veya olmamak deyimini Türk'ün Sakarya Dönemi için söylemiştir (Göksel, 1998). Kuleli'nin 9. Sınıf 16-17 yaşlarındaki askeri okul öğrencileri Sakarya'nın ve Büyük Taarruzun şehitleridir, gazileridir. 13 Eylül 1921'de Sakarya doğusunda düşman kalmayacaktır. Atatürk'ün başında Kuvayı Milliye kalpağı, sırtında eski bir asker pelerinli fotoğrafı, Duatepe Anıtlarında olanca görkemiyle yansır. Toprağının ve halkın yoksulluğunu bir zafer sabahında ta iliklerine kadar bu savaşın sonunda hissedecektir. Savaşlarının üzerine bir uygarlık, herkesi eğitimle eşitleyecek bir devrim düzeni kurmasının anlamı budur (Kansu, 1997).

Alt Amaç 3. Atatürk'ün eğitim felsefesini oluşturan, Mustafa Rahmi Balaban'ın "*Gazi Paşa Hazretleri'nin Maarif Umdesi (İlkesi) ve Asrî Terbiye ve Maarif*" (1923) adlı metninde, yeni eğitimin ilkeleri nedir?

Mustafa Kemal, eğitimdeki başarısızlığın nedenini çok doğru saptar: Aydın halkı tanımamaktadır, halkın "*umk-ı rubundan*" gelme bir eğitime girişiminde bulunmaz ki, halk onu anlasın ve benimsesin (Erhat, 2023). Mustafa Kemal'i, eğitimde meşgul eden konulardan biri "yarı aydındır," onu cahilden daha tehlikeli bulur.

15-21 Temmuz 1921, 1. Maarif Kongresi: "*Anadolu'nun irfanı için bir pusula*"

10 Temmuz – 24 Temmuz 1921 Kütahya-Eskişehir Savaşı'nda henüz ülke zafere erişmemiş iken milli eğitimden söz etmek ne kadar doğru, sorusu gündemdedi. Mustafa Kemal kararlıydı, hem savaşı kazanacak, yurdu kurtaracak hem de eğitim sistemini inşa edecekti, kendisini eleştirenlere şu tarihi sözü söyledi: "*Savaş ne olursa olsun kazanacağız, önemli olan cehaletle savaştır efendiler! Siz bunu kavrayamıyorsunuz*" (Aydoğan, 20121b).

Mustafa Kemal Paşa'nın ifadesi ile "*zabit muharebesi*" Sakarya Meydan Muharebesi'nden (İnan, 2021) sadece birkaç gün önce 15 Temmuz 1921'de Ankara'da bütün öğretmen temsilcilerinin çağrıldığı Maarif Kongresi düzenlenir (Cunbur, 1992). Halkı fikirlere hazırlama, Mustafa Kemal'in Bağımsızlık Savaşı'nda uğraştığı temel sorunlardan bir diğeridir (İnan, 2021). *Hâkimiyeti Milliye Gazetesi*'nde "*Anadolu'nun irfanı için bir pusula vazifesini görecek olay*" sözleriyle duyurulan bu kongrenin açış söylevinde işlenen tema, savaş kazanıldıktan sonra Türkiye'nin ulusal bir devlet olacağı ve bu devleti ancak bilimsel, çağdaş ve ulusal eğitimle yetişen kuşakların koruyup yücelteceğidir. Böylece başlatılan ve savaş yıllarında ara verilmeksizin sürdürülen çalışmalarla, 1924 yılında TBMM'nde 430 sayılı yasa olarak kabul edilecek ve milli kültür birliğini sağlayacak olan Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun (Öğrenim Birliği Yasası) alt yapısı oluşturulur (Göksel, 1998; Karal Akgün, 2018). Milli Mücadele'nin sürdüğü günlerde Hamdullah Suphi (Tanrıöver) 15 Temmuz 1921'de Ankara'da toplanan Atatürk'ün bizzat açtığı Maarif Kongresi'nde bu program ele alınır. Yeni devletin eğitim ilkelerinden, milli eğitimin düzenlenmesinde alınan tedbirlerden bahsederlerken hitaplarında kadın öğretmenlere "*Muallime ve Muallimler*" "*Hanımlar, Efendiler*" diyerek öncelik tanır. Bu bilimsel kurultay, karma eğitimin idealinin habercisidir, 31 Ocak 1923 günü de Mustafa Kemal İzmir'de

karma eğitimin bilimsel gerekçelerini açıklayacaktır (Cunbur, 1992). 15-21 Temmuz 1921, 1. Maarif Kongresi’nde karma, laik ve bilimsel eğitimle ilgili tartışmalar, Misakı Maarifin temelini oluşturur. Mustafa Kemal için bağımsızlık anlayışı, kültür ve eğitimde de bağımsız olmaktır. Bu kongre yalnızca dönemin koşulları açısından değil, içeriği yönünden de önemli bir Maarif Kongresidir. Mustafa Kemal, günümüzdeki, “*Millî Eğitim Şûrası*” olarak nitelenen bu Maarif Kongresinde, Türk çocuğunun eğitim sorunlarını, Türk öğretmen temsilcileriyle çözmeye uğraşır. Türk çocuğuna, Türk insanına verilecek “*Millî terbiye ve eğitim ve öğretim reformu*” görüşlerini açıklar (Göksel, 1998).

Gazi Paşa Hazretlerinin Maarif Umdesi ve Asrî Terbiye ve Maarif / Misak-ı Maarif

İsviçre’de eğitim gören dönemin en çağdaş eğitimcilerinden Mustafa Rahmi Bey’in yazdığı, eğitimde yapılacak yeniliklerin “*Misak- Maarif*” olarak anlatıldığı 63 sayfalık kitapçık, henüz Cumhuriyet ilan edilmeden başlatılan çalışmalar kapsamında, Safa Özler’in Maarif Vekili olduğu dönemde hazırlanmış, 1923 yılında Ankara Matbuat ve İstihbarat Matbaasında basılmış bir yayındır. Mustafa Rahmi Bey (Balaban), Atatürk’ün, Misak-ı Maarif deyimini, Türk çocuklarının ulusal gelenek ve göreneklerine uygun millî terbiye verilmesini amaçladığı için özenerek kullandığını belirtir. Buna göre, Türk çocuklarının tam vicdan ve fikir hürriyetine saygılı, birleştirici bir laiklik eğitimi, sporcu bir kuşak yetiştirilmesi, bütün yeniliklere açık olan ileri düzeyde bilgi içerikli bir eğitim programına dayanır (Göksel, 1985; Karal Akgün, 2018). Atatürk’ün tam bağımsızlık savaşında, kazanılması gereken önemli bir cephe olarak gördüğü eğitimin içeriğinin hazırlanarak uygulamaya yönelik çalışmaların yer aldığı Misakı Maarif önemli ve güçlü bir yol gösterici olarak hazırlanmıştır.

Çağdaş eğitimin öncülerinden Basedof’a göre eğitim, “*çocuğu cemiyetin gerçek azası yapmak;*” Kant ve Herbart’a göre eğitim, “*çocuğu sağlam iradeli ve iyi karakterli yetiştirmektir.*” Alman eğitim sistemi, Alman eğitimci Herbart’ın geliştirdiği çağdaş eğitim esaslarını izleyerek eğitim programlarını bu ilkelere göre geliştirmiştir. Herbart’a göre “iyi karakterli insan” şu beş vasfa malik olmalıdır: 1) *İrade ve eylem bütünlüğü* 2) *İradenin her işte olgunluğu yansıtması* 3) *Diğer insanların kederlerine ve sevinçlerine iştirak etme* 4) *Hakkı razı olma ve başkalarının hakkına tecavüz etmemek* 5) *Adil olmak*. Gazimizin Söylev’de belirttiği üzere; “*bugünkü tedrisatta amacımız eğitimi, bilgiyi gereksiz bir süs, bir baskı aracı değil, hayata hazırlamayı sağlayan bir araç durumuna getirmektir*” diyerek Gazi Mustafa Kemal Atatürk, eğitimde bilimsel anlayışın egemen kılınmasını vurgulamıştır. Bu görüşlerden yararlanılarak eski maarifte işe yaramayan bilgi bombardımanından ziyade yeni maarifte şu ilkeler benimsenmiştir:

Misakı Maarifi Oluşturan Umde (İlkeler)

- Türk çocuğuna verilecek eğitim “laik” olacaktır.
- Türk çocuğuna verilecek eğitim ulusal nitelikte olacaktır.
- Eski eğitim programları “ilimde gaye ilimdir” umdesini izlemişti ve ancak çocukları yaşama hazırlayamıyordu. Bugünkü eğitim programlarımız, usulleri ile bireyleri “*hayata hazırlamayı*” amaç edinmiştir.
- Devlet olarak en önemli görev daima ulusal eğitimle ilgili işlerdir.

Yeni Maarifin Felsefesi

Hayata hazırlanmak önemlidir. Çünkü insanların düşünüş, duyuş ve iradelerinin olgunlaştığı, geliştiği yer hayattır. Hayatta beceriksiz olmamız, çoğunlukla eski mektebin terbiye ve talim usulündeki hatası yüzündendir. Bugün eğitimcilerle düşen en önemli görev: Müstakbel neslin hayatta başarılı olacak şekilde yetiştirilmesidir. Bunu sağlayamayan milletlere, çağımız (asrımız), belki bağımsız mevcudiyet tanımayacaktır. İnan (2021) Atatürk’ün, 1 Kasım 1937’de TBMM’nin açılış nutkunda bu düşüncelerini şöyle ifade ettiğini belirtir: “*İşaret ettiğim umdeleri (ilkeleri) Türk gençliğinin dimağında ve Türk milletinin şuurunda daima canlı bir halde tutmak, üniversitelerimize ve yüksekokullarımıza düşen başlıca vazifedir.*”

Asrî Maarif Müessislerinden John Dewey

İyi düzeyde Fransızca okuyup yazan Fuat Umay, kurmuş olduğu Himaye-i Etfal Cemiyeti’ni büyütme, Amerika Birleşik Devletleri yükseköğretim sistemini araştırmak, çocuk yetimhanelerini ve çocuk mahkemelerini incelemek üzere Gazi Mareşal Mustafa Kemal tarafından 1923 yılında Amerika Birleşik

² Bu bölümde, Mustafa Rahmi Balaban’ın Eğitim Andı (1923) metnine, Göksel, Burhan (1985). “Atatürk’ün Eğitim Konusundaki Görüşleri ve Misak-ı Maarif” ve Karal Akgün, S. (2018). “Cumhuriyet Eğitimine Geçerken Atatürk ve Misak-ı Maarif” adlı makaleleri yoluyla ulaşılmıştır.

Devletlerine gönderilir. Burada bulunduğu 5 ay zarfında Colombia Üniversitesi'nde John Dewey ile çalışmalar yapar. 1924 yılında çağdaş eğitimin kurucusu Profesör J. Dewey, Atatürk'ün davetiyle Türkiye'ye gelir (Aydoğan, 2021a). Dewey'in eğitim görüşü toplumsaldır. Bu bakış açısı, Misakı Maarifin birçok yerinde ifade edilmiş ve doğru bir eğitim sistemiyle doğru bir programın uygulanması anlatılmıştır. Bu tartışmalarda şu karar benimsenmiştir: Eğitim meselesi iki önemli esasa dayalıdır: (1) Amaç (2) Amaca ulaşacak araçlardır (faaliyet vasıtaları). Dewey'e göre "birey eğitimde uygarlığın geçtiği tekâmül devrelerini geçmelidir." Avcılık, balıkçılık, çobanlık, ziraat, marangozluk, demircilik ve ticaret okullarda bir ders altında toplanmıştır: İzcilik. Çocukları hayata hazırlamak gayesi için mutlaka "İzcilik" öğretilmelidir. Bu yaklaşım, yaşayarak yaparak öğrenme modeline göre kurulacak Köy Enstitülerinin temelini oluşturacaktır. İlerlemecilik anlayışı eğitim programlarının felsefesi olarak benimsenecektir.

Eğitim Programları: Türk Kültüründe Yetişecek Çocuğun Eğitiminde İzcilik

Türkolog Arminius Vámbéry'e göre Turan'da dedelerimizin geçimleri hayvancılık olduğundan her şeyden önce Turan çocuklarına hayvancılığın kaynakları öğretilmelidir. Örneğin, çocuklara, farklı kabilelerin hayvanlarını damga aracılığıyla tanıma, koyun deve gütmeye, onları koruma, iklime uygun yeme içme, ovalarda uğraşma, bora ve fırtınaları öngörme, hangi tepelerde ne tür otların bulunacağı, Demirkazık, Yedikardeşler, Çobanyıldızı gibi yıldızlar hakkında doğru malumatlar edinme, karasöz-halk sözü onlara son derece özgün ve eğlenceli bir yöntemle onları hiç sıkmadan öğretilirdi. Bu bilgiler, çocukları hem ahlaken hem zihnen hem de bedenen güçlü kılıyordu. Gazi Paşa Umdesinin ve Maarif Misakının günümüz eğitim programlarının da Türk Usul ve Terbiyesine paralel şekilde "çocuğu hayata hazırlama" ilkesine en uygun yöntemlerden biri bu nedenle izcilik eğitimi olmalıdır. *İbtidai Mektepleri (İlk Başlangıç)* döneminde çocuğun dikkatle dinleme (tarassut kabiliyeti) terbiye edilmelidir. Resim, şarkı söyleme, şiir, öykü, kahramanlarla ilgili öyküler dinleyerek topluluk önünde güzel konuşma (inşâd) yeteneği geliştirilmelidir. Çocuk, adaletsizliği fark eder. Kendisine yapılan adaletsizlik hiç hoşuna gitmez. 10-12 yaşlarında çocuğun ilgi ve yeteneği belli olur ve buna göre yönlendirilmelidir.

Uygulamalı Eğitim

Atatürk, her alanda başarılı olmayı isteyen bir şefti (İnan, 2021). Eski maarifin programları, indî yani herkesçe kabul edilen bir temele dayanmayarak tek bir kişinin kanısına bağlanan bir içerik taşımaktaydı. Yeni maarifin dayandığı temel ilke ise bilimsel ve uygulamalı olmasıdır. Bu nedenle öğretmen, çocuğun gelişim dönemlerini iyi düzeyde bilmeli ve eğitimi öğrencinin gelişim dönemine uygun içerik ve yöntemle hazırlamalıdır. Yeni maarif anlayışında uygulamalı eğitime örnek olarak her yaştaki çocukların yeteneklerinin tespit edilerek geliştirilmesi için yurtdışında da uygulamalı eğitim görmesi yönünde bazı projeler vardır. Örneğin, Mehmet Fuat Umay'ın çabaları, dönemin Milli Eğitim Bakanı Hasan Âli Yücel'in desteği ve İsmet İnönü'nün onayıyla "Harika Çocuk Yasası" çıkarılmıştır. 12 Temmuz 1948'de resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren kanunla yetenekli Türk çocuklarının yurtdışına gönderilmesi sağlanır (Aydoğan, 2021a).

Eğitimi Bilimsel Değerlendirecek Araştırma Kurumu

Atatürk 1 Kasım 1926'da TBMM açış konuşmasında "Memlekette Talim ve Tedris esaslarını, ilmî ve müstakîl bir merkezden sevk ve idare maksadıyla tasavvur edilen; Talim ve Terbiye Dairesi" tesis edilmiş, tedrisatın programları ve kitapları üzerinde ciddi kararlar alınmıştır. Böylece Milli Eğitim Bakanlığı'nın bu kurumunda çalışan liyakatli araştırma-inceleme ekibi, Türk çocuğuna verilecek eğitimi tarafsız ve bilimsel biçimde değerlendirecektir. (Göksel, 1985). Gazi Paşa Hazretlerinin Eğitim Umdesinde yer alan "hayata hazırlama" dayanağı, eski Türk terbiye usulünde yer alan önemli uygulamaları içermektedir. Ayrıca genç öğretmenlerin, Amerikalı Filozof ve Eğitimci *John Dewey*; Amerikalı Psikolog ve Eğitimci *Stanley Hall*; Fransız Psikolog *Alfred Binet*; İsviçreli Nörolog Çocuk Psikolođu ve Eğitimci *Edouard Claparède*; Fransız Fizik Bilim İnsanı *Anton Bovis*; Alman Eğitim Bilimci *Georg Kerschensteiner*; İtalyan Doktor ve Eğitimci *Maria Montessori*'nin eserlerini mutlaka okuması ve içselleştirmesi gerektiği belirtilmektedir.

Gazi Mustafa Kemal, her konuda yerli ve yabancı bilim insanlarıyla Türk devrimlerini eğitim ve kültür temeli üzerine oturtmaya çalışıyordu. Bu işe 1927'de alfabe reformu ile başlamıştır. Dil reformu önemliydi, çünkü Türkçe kendi özelliğine kavuşmadan bilinçli bir ulusal eğitimden söz edilemezdi (Karaosmanoğlu, 2021b). Harf devrimi, Ulusun kültür alanında gelişmesi için başarılan en büyük işlerdendir (İnan, 2021)

Misak-ı İktisat 17 Şubat-1923 İzmir İktisat Kongresi

1804'teki Tilsit Anlaşmasında Osmanlı İmparatorluğunun Fransa ve Rusya arasında "basta adam" olarak adlandırılmasıyla başlayan ve sonraki yıllarda, İngiltere, Rusya, Fransa, İtalya, Yunanistan arasında

çeşitli tarihlerde yapılan anlaşmalarla sürdürülen paylaşma niyetleri görülmüştür (Kili, 2000b). 1914'teki Osmanlı İmparatorluğu, kapitülasyon rejimi altında yarı sömürgeydi (Aydoğan, 2021b). Cumhuriyet idaresini kurmaya yönelmiş bir toplumda, devletin ekonomik meselelerde kararlar alıp teşkilatın ona göre kurulması esastır. İzmir İktisat Kongresinin önemi, o zamanki siyasal koşullar ortamında, ekonomik konulara çözüm bulma çabasıdır. Savaştan yeni çıkmış bir ülkede, tüketim devresinden çıkarak üretime ve sanayi kuruluşlarına yer verilmesi bakımından ilgi çekicidir (İnan, 2023).

Misak-ı İktisat için Ziya Gökalp, Ankara Gar'ında bir vagona ekonomi politikaları kuruluna başkanlık eder. Cumhuriyet ilan edilmeden yedi ay öncedir, Mustafa Kemal Paşa, "siyasi askeri zaferler ne kadar büyük olursa olsun, ekonomik zaferle taçlandırılmazlarsa kazanılacak başarılar yaşayamaz ve süreklili olamaz" sözleriyle İzmir İktisat Kongresi'nde halkın beklentilerini yine halkı en iyi tanıyan halk temsilcilerinin ağzından dinler. Şu tarihi sözleri dile getirir: "Bu kongre gerçek kurtuluş demek olan iktisadi gelişme ve kalkınmanın ilkelerini saptayacak bir kongredir, tarihe öyle geçecektir" diyerek tam bağımsızlığın ulus için anlamını, bir kez daha Misak-ı İktisatta alınan kararlarla dünyaya duyurur. Gazi Mustafa Kemal Atatürk, askeri başarıların devamında ekonomik başarılar sağlanmadığı takdirde askeri başarıların hiçbir anlamının olmayacağını bilmektedir (Kal, 2017). 17 Şubat 1923'te ekonomik kalkınma savaşının temelini oluşturan, çiftçi, tüccar, sanayici ve işçisi, şirketler, banka, borsa ve benzeri iktisadi kurumlar gibi çeşitli meslek gruplarında, demokratik usullere uygun yapılan delege seçimleriyle kongre katılımcılarının belirlendiği İzmir İktisat Kongresi gerçekleştirilir. İktisat alanında en köklü dönüşüm, finansal yönde olur. Türkiye kendi "yerli ve milli" finansal kurumlarını oluşturur. "Bu geniş memleketi bayındır bir hale çevirmek gerekir. Bu halk, zengin olmak zorundadır. Memleket bayındır olmazsa, bu halk zengin olmazsa, size hâlâ yaşamak imkânından söz ederlerse inanmayınız!" sözü Cumhuriyet'in yerli ve milli girişimci sınıfını güçlendirmek, geliştirmek, yabancı üretici ve tüccar sınıfıyla rekabet edebilir hale getirme amacını güder. 14 Mart'ta, genel nitelikli bir "İktisat Misakı" kabul edilmiştir. 1924'te İş Bankası, 1925'te Anadolu Sigorta, 1928'de Milli Reasürans kurulur. Devlet Sanayi ve Maadin Bankası, ardından Sanayi Ofisi ve 1933'de Sümerbank kurulur. Sümerbank, Türkiye'nin sanayileşmesinde, İş Bankası ile birlikte önemli bir rol oynar. 1933'te ilk Sanayi Kalkınma Planı kabul edilir (Ökçün, 1968; Kal, 2017; İnan, 2023). Fuat Umay, Türk çocuklarının tasarrufu alışkanlık haline getirmesi için dönemin İş Bankası Genel Müdürü Celal Bayar ile görüşerek İş Bankası kumbaralarının yapılmasını sağlamış, kumbaraların üretimini de Türkiye'nin ilk harp sanayi fabrikasını kuran Şakir Zümre üstlenmiştir (Aydoğan, 2021b). Eğitim ve ekonomide böylece çağdaş düzeye ulaşmak amaçlanmıştır.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

"Az zamanda çok ve büyük işler yaptık. Bu işlerin en büyüğü, temeli, Türk kabramanlığı ve yüksek Türk kültürü olan, Türkiye Cumhuriyetidir."

Gazi Mustafa Kemal Atatürk

Atatürk'ün eğitim görüşlerini bütün derinliğiyle bu yazıya sığdırmak mümkün olmayacağı gibi, çağının ötesinde bir lidere, askere, diplomata, Başöğretmene ait bir külliyatı anlamak için O'nun ilkelerinin, emeklerinin ürünlerini bilmek, öğrenmek, sadakatle yaşatmak gerekmektedir. Türk toplumunu çağdaş uygarlığa taşıyan Atatürk, ilke insanıdır. O'nun ilkesine göre tam bağımsızlık, ekonomi, eğitim, dil, tarih kültür ile eşgüdümlü gelişmelidir.

"Misak- Maarif," Türkiye'yi çağdaşlaştırmak amacıyla yapılan tüm devrimlerin yolunu açmış olan eğitim devriminin özüdür. Gazi Mustafa Kemal Atatürk, okulların öğretim programlarıyla bizzat meşgul olmuş, okutulan kitapları gözden geçirmiş, geometri terimlerini sadeleştirilmiş özellikle tarih derslerinin ulusun bilincini yükselteceğine inanmıştır. Türklük dünyasının tarihini bir bütün olarak, uygarlık unsurlarına daha çok önem verilerek incelenmesini ve okutulmasını istemiştir. Spor ve sanata aynı ölçüde değer vermiştir (İnan, 2021). Bu bilinçle, Cumhuriyetin 100. Yılında, daima güncelliğini ve dinamizmini koruyacak olan Atatürk'ün eğitime bakışını idrak etmek, Eğitim Andına layıkıyla bağlılığımızı sürdürmek büyük önem taşımaktadır. İnan (2021) Atatürk'ün eğitim yaşamının, Atatürk'ün bizzat kendisinde derin izler bıraktığını belirtmektedir. Atatürk kuramsal olarak okuduklarının daima uygulamasını dikkate almış, bu bilgilerden bir yarar ve sonuç bulmaya çalışmıştır. Atatürk, Cumhurbaşkanı sıfatıyla Eylül 1925'te Samsun İstiklal Ticaret Mektebi'nde, "Hayatta en hakiki mürşit ilimdir" düsturunu söylemiştir. Bilimin yol göstericiliğini, hayatı aydınlatacağını mürşit kelimesi ile ifade eden Mustafa Kemal, "mürşit" in en hakikatini aramıştır. Sosyal bilimler, güzel sanatların her şubesi, sporun her dalı Atatürk'ün devlet başkanlığı zamanında olanaklar ölçüsünde teşvik edilmiştir (İnan, 2021). Atatürk, gençlik yıllarından beri ulusal eğitime ilişkin düşünce ve tasarılarını sentezlemiş, Samsun'da ise belirgin bir stratejiye dönüştürmüştür. Samsun'dan itibaren yaptığı tüm çalışmalarda ağırlığı eğitime vermeyi ihmal etmemiştir. Çünkü O, tam

bağımsızlığı toplumun gönenci ve mutluluğu için birinci planda görmüş, bu uğurda halkına hizmet etmeyi yüce bir değer kabul ederek yaşamıştır. Atatürk, “az zamanda çok işler yapmaya” mecburdur. Bu nedenle Atatürk’ün bütün eylemlerinde ivedilikle uygulama ve devamlı takip kontrol yöntemi işlemektedir (Göksel, 1985).

Atatürk’ün en çok ilgi gösterdiği meslek grubu “her düzeyde öğretmenlerdir.” Ulu önder: “Gelecek günlerin ak veya kara olmasında irfan ordumuzun pek mühim tesiri olacaktır.” Bu inançla, Türkiye’nin çağdaşlaşmasının kaçınılmaz gereği olan eğitim öğretim yenilikleri için “misakı maarif” deyimini kullanılmış, yabancı etkilerden arınmış ulusal eğitimi, Türkiye’nin siyasal ve ekonomik bağımsızlığını vurgulayan Misakı Milli ve Misakı İktisadi ile eşit ağırlıkta önem verilmiş, Türkiye Cumhuriyeti’nin tam bağımsızlığını anlatmak üzere bütünleştirmiştir (Göksel, 1985; Akgün, 2018). Mustafa Kemal Paşa, Türk halkının gerçek kurtuluşunun tam bağımsızlığını kazanmasıyla sağlanacağını, askeri güç kadar düşünsel bir gücün gerektiğini bunun da eğitim ve öğretimle doğrudan ilişkili olduğu üç Anda bağlılığıyla ve tutarlı eylemleriyle ortaya koymaktadır. İşte, Atatürk’ün ifadesiyle, “Türkiye Cumhuriyeti’nin temeli kültürdür. Az zamanda çok ve büyük işler yaptık. Bu işlerin en büyüğü, temeli Türk kahramanlığı ve yüksek Türk kültürü olan, Türkiye Cumhuriyeti’dir” diyen Büyük Önderin temel politikalarının, kültürel kalkınmaya yönelik olması gerektiğine dair bir yol gösterme olarak değerlendirilebilir.

Atatürk’ün eğitim hamlesinin ardından yurtdışında eğitim alan genç kuşaklar, Yeni Türkiye’nin kültür, sanat, bilim ve eğitim alanlarında önemli çalışmalara imza atmışlardır. Her yıl, “Türk Prometbe’leri” olarak adlandırılan ortalama yüz yirmi öğrenci Avrupa’nın birçok yerine eğitime gönderilmiş ve Dünyaca tanınan isimlere dönüşmüştür: Semiha Berksoy’lar, Cahit ArFlar, Ekrem Akurgal’lar ve daha birçok önemli isim sayılabilir. Onun felsefesinde hurafelerin, din sömürücülerinin, bağınaz fikirlerin yeri yoktur. O, çağdaşlaşmanın eğitimle, bilimle ve sanatla olacağını çok iyi bilen bilimsel bir liderdir. Billhassa Türk kızlarının okuması için pozitif ayrımcılık yapan Atatürk, 1925’te kızların okumasının ne denli gerekli olduğunu şöyle açıklamıştır: “Bir milletin yalnız erkeklerinin okumasıyla bir millet yükselmez. Eğer kadın aynı nispette ilerleme halinde olmazsa erkeğin yükselmesi de mümkün değildir (Aydoğan, 2021a).

Atatürk’ü en iyi tanıyan yabancı bilginlerden Herbert Melzig, “Atatürk, dünyanın boyunduruk altına alınmış bir katasındaki uluslara hürriyet yolunu göstermiştir. Atatürk’ün kişiliği, Nil kıyularından eski Çin sularına kadar efsane haline gelmiştir (akt., Aksoy, 1998, 25) ayrıca Melzig yorumu yapar: Büyük Yunan filozofu Platon’un, “Krallar filozof olsa ve filozoflar kralların tahtlarına otursaydı ...” temennisi iki bin senelik bir tarih çağında tahakkuk etmedi. Yirminci asırda ilk kez Platon’un belirttiği gibi Atatürk’ün şahsında, bir dâhi, bir mütefekkir olarak, Türk milletinin mukadderatını ele almış ve bu milletle atıldığı bağımsızlık savaşı, bu milletin medeni durumunu değiştiren bir inkılap ve diğer milletlerin haklarını koruyan bir barış ile insanıyete muhteşem bir örnek vermiştir” (akt., Sayılı, 1988). George Bennet 1935’te “Türkiye’nin mukadderatını idare eden, diplomat, asker ve inkılapçı Kemal Atatürk’ün heyecanlı hayatını yıllar geçtikten sonra, hayranlıkla öğrendikleri zaman, hiç şüphesiz çocuklarımız da böyle düşüneceklerdir” demiştir (İnan, 2021). Mustafa Kemal’in 1898’de mezun olduğu Manastır Askeri İdadisi Matematik Öğretmeni Faik (Bermek) Bey, Kurtuluş Mücadelesine katılmış, 1922’de Adapazarı Arifiye Tren İstasyonu’nda Mustafa Kemal’i karşıladığında: “Bütün öğretmenliğim boyunca böyle bir yaradılış görmedim!” demiştir (Sönmez, 2004). Karaosmanoğlu’na göre (2021) hiçbir psikolojik tahlil sondası Mustafa Kemal’in derinliğine varamaz, varsa bile ne anlayabilir? O’nu ilk gençlik anlarından beri tanımak şerefine nail olanlar, Mustafa Kemal’i, daima temiz ve düzgün giyinen, kibar tavırlı, nazık ve çelebi bir delikanlı suretinde vasıflandırmışlardır. O zamana ait fotoğrafları da bu tarifi isabetini göstermektedir. Atatürk’ün sofrasına dimağımızda nice hatıralar ve insanlığa dair nice kıymetli dersler kalmıştır. Yazık ki aramızda Sokrates’in Apologyası veya Diyalogları gibi, Mustafa Kemal’in felsefi düşüncelerini, hepsi birbirinden canlı fıkralarını, parabollerini, özlü sözlerini gelecek nesillere bırakmak için bir Platon yoktu. Böyle bir eserin adı “Atatürk’e göre Dünya ve İnsanlık” olabilirdi. Atatürk, Almanların tabiriyle özgün bir “welt-anschauung” sahibiydi (Karaosmanoğlu, 2021). Atatürk’ün sofrasına izinsiz ve davetsiz hiç kimse gelemezdi. Tefvik Rüstü Aras, Şükrü Kaya’nın ayrıcalıkları vardı (Kılıç Ali 2023). Hiçbir akşam, sofrasındaki Burhan Asaf niceleri davetlilerin sayısı yirmi, otuz kişiden aşağı düşmezdi. Bu sofraya ise kâh Trimalchio’nun şölenlerini, kâh Sokrates’in meclislerini andırırdı (Karaosmanoğlu, 2021).

Atatürk, “Cumhuriyet fazilettir” derken, fazilet ile kültür arasında bağ kurar. 1924 yılında Dumlupınar’da Başkomutanlık Meydan Muharebesi’ni askerlerine anlatırken, “Askeri harekâtın yanında ahlak ve kültür üstünlüğünü gerekli” gördüğünü açıklar (İlhan, 1990). Türk analarının yüksek kültürüne ve erdemine inanan Atatürk, sıkça kadın eğitiminden söz eder. Keriman Halis Ece’ye hitabında olduğu gibi daima ana ve atalarına eş, yüksek kültürde ve yüksek erdemde dünya birincisi olmalarını söyler (Cunbur,1992). Atatürk’ün kadın kültürü ve hakları hakkındaki görüşü “Birleşmiş Milletler Teşkilât” ilkeleri temelindeki

görüŖüne, daha o zamandan sahip olduğu görölürken (Göksel, 1998). İzmir İktisat Kongresi’nde de Türk kadını, eŖi ve çocuklarının İktisadi Misaka göre yetiŖeceđi kabul edilen on iki maddeden biridir.

Atatürk’ün eğitim umdesinden yola çıkılarak, ilk, orta ve yükseköğretim kademelerine Ŗu öneriler sunulabilir:

- 1) Atatürk’ün eğitim, iktisat ve toplumsal kuramının tam bağımsızlık olduğunu, Cumhuriyet emanet edilmiŖ kuŖakların daha iyi kavraması için canlı bir betimleme olan Söylev’in anlamsal ve simgesel değeri pekiŖtirilmelidir. Atatürk’ün 15 Ekim - 20 Ekim tarihleri arasında okuduğu Söylev, kurucu bir liderin titizliğine ve çalışma gücüne eŖsiz bir örnektir. Bu bilinçle ilgili tarihlerde, *“Benim anılarınmın yaŖayacađı yer, Çankaya’dır”* diyen Ulu Önderin eseri, tam bağımsızlık ölküsüne dair anlayıŖını yansıtan bölümleri, öğretmen rehberliğinde okullarda serbest okuma etkinlikleri kapsamında okunmalıdır.
- 2) Mustafa Kemal Atatürk’ün eğitim umdesinde milletler tarihi, siyasi coğrafya, milletlerin niyetlerini bilmek önem arz eder. Buradan yola çıkılarak, tarihsel koŖulların analizi ve değerlendirilmesi yapılmalıdır. Bu bilgiler aktarılırken yalnızca olgu bilgisi aktarımı değil, olayların neden sonuç iliŖki bağı kurularak bilgi yapılandırılmalıdır.
- 3) Mustafa Kemal Atatürk için eğitimin gayesi, *“bir süs değil, bir aydınlanmadır.”* Bu inançla, laiklik, tam bağımsızlık, ulusal eğitim gibi Atatürk’ün eğitim ilkelerini kavramayı pekiŖtiren, birincil kaynaklara dayalı yakın tarih okumaları yapılabilir. Bu okumaların ardından öğrencilere üst düzey düşünmeyi destekleyen deneme yazma çalışmaları yaptırılabilir.
- 4) Ulusunun gönencini hep birinci planda gören, Türk dünyasına hizmet eden ve Türk kültür ve uygarlığını yücelten yurtsever tarihi karakterler hakkında, temel eğitim, ortaöğretim ve yükseköğretim programlarında biyografi incelemeleri yapılabilir. Bu saygın isimlerle ilgili, açık programı destekleyen program dıŖı etkinlikler kapsamında öğretmen rehberliğinde, ancak çoğunlukla öğrencilerin kurgulayacağı anma programları düzenlenebilir.
- 5) Misakı Maarif çok yönlü, çok katımlı bir ekip çalışmasıdır. Misakı Maarife giden yolda, milli iradenin nasıl gerçekteŖtiđi, Milli Eğitim Bakanlarının faaliyetleri gibi çeŖitli aŖamalar, öğrenmede kalıcılığı sağlamak açasından; popplet, padlet, Educaplay, pixton, ClassDojo, Voki, storyjumper gibi konuya uygun seçilecek web 2 araçlarıyla desteklenebilir.
- 6) Atatürk’ün, Müdafaa-i Hukuk yolundan Millî Devlete uzanan açtığı yolda, tarihsel gerilim anları yaratıcı drama yöntemiyle ele alınabilir. Örneğin, tarihi metinlere özgü dramatik durum ve dramatik anlar, tiyatro anlatı gibi tekniklerle zenginleŖtirerek öğrenciler tarafından canlandırılabilir. Atölyeler, drama lideri ve konu alanı uzmanı birlikte hazırlamalıdır.
- 7) Okullarda dersler, her 40 dakikada bir 10-15 dakika arayla, 7-8 saat boyunca kapalı bir odada öğretilmeye çalışılmaktadır. Bütün derslerin ve konuların dört duvar içerisinde öğretilmeye çalışılması, derslerin ve konuların özelliğine, insanın yapısına, bireyi hayata hazırlama ilkesine ve uygulamaya yönelik eğitime aykırıdır. Dolayısıyla Atatürk Cumhuriyeti’nde yapıldığı gibi, eğitimin içeriği, iŖleniŖi ve ortamları düzenlenerek, günümüz ve geleceğin ihtiyaçlarına yönelik, bireyi hayata hazırlayan ve üretken olarak yetiŖmesini sağlayan bir yapıya dönüŖtürülmelidir. Bu anlayıŖ, Misakı, Milli, Misakı İktisat ve Misakı Maarifin özüdür.
- 8) Günümüzde, Atatürk Cumhuriyeti’nin eğitim felsefesi ve uygulamalarının aksine, Misak-ı Maarif’te de yanlış ve olumsuz bir durum olarak değerlendirilen; öğrencilerin kafası, iyi, kötü, anlaşılın, anlaşılmasın, çeliŖkilerle dolu olsun, olmasın, hayatta iŖe yarasın, yaramasın, türlü bilgilerle dolduruluyor. Bu yöntem ile çocuk, gerçekte ve olumlu bir geliŖime ulaŖan birey olamaz. Çünkü yanlış yöntemlerle, sadece zekâsına fazla yük yükleniyor, duygularının, iradesinin, davranıŖlarının, yeteneklerinin ve becerilerinin geliŖmesi için yeterince çalışılmıyor. Hâlbuki hayat bizden bunların hepsinin tam ve uyumlu bir ustalık ve geliŖimini istiyor. Ayrıca hayatta, çalışmak, irade sağlamlığı ve ahlak, zekâdan daha çok iŖe yarıyor. Dolayısıyla, Mustafa Kemal Atatürk’ün ifade ettiği gibi, *“Çalışmadan, yorulmadan, ter dökmeden, üretmeden yaŖamayı alışkanlık haline getirmiŖ toplumlar, önce haysiyetlerini, sonra hürriyetlerini, daha sonra da geleceklerini kaybetmeye mahkûmdurlar.”* Bu inançla, açık programı destekleyen müze gezisi gibi okul dıŖı öğrenme ortamlarına da düzenli olarak yer verilmeli, burada ortaya çıkan örtük program ise öğrenciye, kendini yaŖama hazırladığını, derslerin kuram ve uygulamadan oluŖtuđunu hissettirmelidir.

- 9) Günümüzde çocukları ve gençleri, bilgisayar, tablet, telefon ve bilgisayar oyunları bağımlısı olarak değil, gerçek, doğru, işe yarar bilgi sahibi olan ve bilime ulaşabilen, bilgisayar, tableti, telefonu yapabilen, programları, yazılımları yapıp kullanabilen, tarımdan teknolojiye, sanattan spora, eli ve kafası eşgüdümlü çalışan, zgr ve özgün düşünceli bireyler olarak, ulusal eğitimle yetiştirmek amacımız olmalıdır. Okullar, eğitim programları ve yöntemleri bu amaçlar doğrultusunda düzenlenip uygulanmalıdır.
- 10) Atatürk'n eğitim umdesi, sanat ve sporla barışık yaşamaktır. Atatürk, "Mebus olabilirsiniz, hatta Reisicumhur olabilirsiniz; ama Sanatçı olmazsınız" diyerek, Misakı Maarifte vurgulandığı üzere anasınıfından itibaren herkese, her bireye en az bir sanat ve bir spor dalının öğretilmesi, bireyin hem akademik hem fiziksel gelişimini olumlu yönde destekleyeceğinden bireyler, ömrünün sonuna kadar sağlıklı ve mutlu yaşayabilir.

Etik Beyan

"Ben Bir İnkılap ocuğum" başlıklı çalışmanın yazım sürecinde bilimsel kurallara, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamış ve bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir. Bu araştırma doküman incelemesine dayalı olarak yapıldığından etik kurul kararı zorunluluğu bulunmamaktadır.

Çatışma Beyanı

Çalışmada herhangi bir potansiyel çıkar atışması söz konusu değildir.

Kaynakça

- fet (1937). Atatürk' Dinlerken: Vatan ve Hürriyet. *Belleten. Türk Tarih Kurumu*. 1 (2), 289-298.
- Akalın, ř. H. (1992). Eb'l Hayr-ı Rm'i'nin Saltuk-Nme'si. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, 40, 37-59
- Aksel, M. (2019). *İstanbul'un Ortası*. (Yay. haz. B.Ayvazoğlu). İstanbul: Kapı Yayınları.
- Aksoy, M. (1998). *Atatürk ve Tam Bağımsızlık*. Ankara: Cumhuriyet.
- Akyüz, Y. (1987). Atatürk'n Türk Eğitim Tarihindeki Yeri. *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 4 (10), 71-90.
- Akyüz, Y. (2021). Türk Eğitim Tarihi M.. 1000-M.S. 2021 34. Baskı. Ankara: Pegem Akademi.
- Altınkaynak, H. (2018). Mustafa'dan Kemal'e. *Büyük Matematikçi*. 7. Baskı. İstanbul: Doğan ve Egmont Yayıncılık.
- Açık Hilmi (1992). Cumhuriyet Destanı'ndan. Doğumunun 110. Yıldönümü Dolayısıyla Aşıklardan Yüce Atatürk'e Deyişler -Gldeste- İçinde (s. 97). (Der. İ. nver Nasrattinoğlu). *Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yayını- 59*, Ankara.
- Atatürk, Nutuk. (2020). İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları.
- Atatürk'n Söylev ve Demeçleri (2006). Haz. Nimet Arsan, Nimet Unan, Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi, I-III.
- Atay, F. R. (2009). *Zeytinadağı*. İstanbul: Pozitif Yayınevi.
- Atay, F.R. (2021a). *ankaya*. İstanbul: Pozitif Yayınevi.
- Atay, F.R. (2021b). *Babanız Atatürk*. İstanbul: Pozitif Yayıncılık
- Ateş, T. (2008). *Benim Atatürk Kitabım*. İstanbul: Kelime Yayınları.
- Aydemir, ř.S. (1993). *Tek Adam Mustafa Kemal (1881-1919)*. 2. Baskı. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Aydoğan, T. (2021a). *Atatürk'n İçindekiler*. İstanbul: Bilgi.
- Aydoğan, T. (2021b). *Bağımsızlık Yolu*. İstanbul: Bilgi.
- Aysal, N. (2007). Mustafa Kemal Paşa'nın Ankara'da İlk Günleri "Ziraat Mektebi". *Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, 39, 359-396.
- Batır, B. (2007). *İkinci Meşrutiyetten Tevhid-i Tedrisata Türkiye'de İlkretim (1908-1924)* (Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, İstanbul.
- Baycan, N. (1991). Orgeneral Cevat Çobanlı. *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 7, (20), 365-389.
- Budak, A. (2017). *Batılılaşma Sürecinde ok Yönlü Bir Osmanlı Aydını. Münif Paşa*. İstanbul: Bilge Kültür Sanat.
- Coşkun, A. (2008). *Samsun'dan önce Bilinmeyen 6 Ay: İşgal, Hüzün, Hazırlık*. Ankara: Cumhuriyet Kitapları.
- Cunbur, M. (1992). Atatürk Döneminde Kadın Eğitimi. *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 8 (23), 259-272.
- Çambel, H. C. (2011). *Makaleler, Htralar*. 3. Baskı. Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Tarih Kurumu Yayınları. XVI. Dizi- Sayı 5
- Doster, B. (2007). Atatürk ve Türk Devriminin Asya ve Afrika'da Etkileri. *Uluslararası Asya ve Afrika alışmaları ICANAS* 38, 621-631.
- Dursunoğlu, C. (1963). Erzurum Kongresi Sırasında Atatürk'n Düşünceleri, *Belleten*, 27, (108), 633-639.
- Ercilasun, A. B. (2003). Muallim Cevdet ve Oğuzname. *Milli Folklor*, 15, (60), 35-46.
- Ergül, M. (2015). *Erken Cumhuriyet Dönemi Resminde Köye Yöneliş* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Erhat, A. (2023). *Osmanlı Mneverinden Türk Aydınına*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Erkin, B. (2007). Büyükelçi. İstanbul: Goa.
- Eroğlu, H. (1990). Türk İnkılap Tarihi. 1. Baskı Ankara: Savaş Yayınları.
- Geç-Acar, D. (2021). Atatürk ve Sinema. Türk Sinemasında Atatürk Filmleri. *Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi/Journal of Atatürk Yolu*, 69, 285-309

- Giritli, İ. (1991). Atatürk ve Halkçılık. *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 7, (20), 181-188.
- Gökbalp, Z. (1976). *Yeni Hayat/Doğru Yol*. (Haz. Müjgan Cunbur) Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Gökman, M. (1964). Faik Reşit Unat (1899-1964) Bibliyografyası. *Belleten*, 28, (111), 505-524.
- Göksel, B. (1985). "Atatürk'ün Eğitim Konusundaki Görüşleri ve Misak-ı Maarif", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 1(13), 921-958.
- Göksel, B. (1986). Atatürk'ün Gençlik Konusuna Bakışı ve Niçin Atatürk Eğitimi. *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 2(5), 467-486.
- Göksel, B. (1998). Çağlar boyunca Türk kadını ve Atatürk. *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 14 (41), 406-416.
- Hâkimiyet-i Milliye. (2022, 30 Kasım). Vikipedi içinde. Erişim adresi (25 Mayıs 2023): https://tr.wikipedia.org/wiki/Hâkimiyet-i_Milliye
- İlhan, S. (1990). Atatürkçülük Kültür Unsurlarımızdan Birisidir. *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 6, (18), 459-471.
- İnan, A. (2023). İzmir İktisat Kongresi. Ankara: Türk Tarih Kurumu.
- İnan, A. A. (2020). *Medeni Bilgiler El Kitabı (Seçki)* Ankara: Eğitim İş Yayınları.
- İnan, A. A. (2021). *Kemal Atatürk'ü Anarken. Atatürk'ten Hatıralar: 2*. Atatürk, Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- İpekçi, (1997). *İnönü, Atatürk'ü Anlatıyor*. Ankara: Cumhuriyet.
- Kal, Nazmi, "Ekonomik Kalkınma Savaşının Temelini Atan Kongre: İzmir İktisat Kongresi," Ekonomik Forum, 2017, 106-112. (Erişim Tarihi: 15.12.2023 https://haber.tobb.org.tr/ekonomikforum/2017/270/106_112.pdf)
- Kansu, C.A. (1996). *Söyleni Okurken. Bütün Eserleri: 4*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Kansu, C.A. (1997). *Devrimcinin Takvimi*. Ankara: Cumhuriyet.
- Kansu, M. Müfit (2022). *Erzurum'dan Ölümüne Kadar Atatürk'le Beraber*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Kansu, N. A. (2016). *Bir Eğitimcinin Kaleminden Öğretmen Tolstoy* (Sadeleştiren ve yay. haz. M.A. Kansu). Ankara: Telgrafhane Yayınları.
- Karal Akgün, S. (2018). *Cumhuriyet Eğitimine Geçerken Atatürk ve Misak-ı Maarif*. Ankara: Başkent Üniversitesi, Ord. Prof. Dr. Enver Ziya Karal Tarih Uygulama ve Araştırma Merkezi (BÜTAM) Yayınları, 2.
- Karaosmanoğlu, Y.K. (2021a). *Atatürk. Biyografik Tablil Denemesi*. 20. Baskı. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Karaosmanoğlu, Y.K. (2021b). Politikada 45 Yıl. Anı. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Kılıç, A. (2023). *Atatürk'ün Sardaşı kılıç alı'nın anıları*. (Der. H. Turgut). 26. Basım. İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları.
- Kili, S. (2000). *Türk Devrim Tarihi I*. Ankara: Cumhuriyet.
- Kili, S. (2000b). *Türk Devrim Tarihi II*. Ankara: Cumhuriyet.
- Kocabaşoğlu, U. (1981). Milli Mücadelenin Sözcülerinden: Anadolu'da Yenigün. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 36(1), 179-202.
- Mert, Ö. (1991). Atatürk'ün İlk Öğretmeni Şemsi Efendi. *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 20, 331-346.
- Mumcu, A. (1985). Misak- Milli ve Anayasamız. *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi* 1, (3), 813-830.
- Ökçün, G. (1981). *Türkiye İktisat Kongresi İzmir 1923*, Ankara.
- Önder, M. (1991). Milli Mücadele'nin Gazetesi Hâkimiyet-i Milliye Nasıl Çıkarıldı? *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 7(20), 285-302.
- Önertoy, O. (1993). Cumhuriyet Döneminin İlk Edebi Topluluğu: Yedi Meşaleciler. *Türköloji Dergisi*, 11 (1), 37-49.
- Özkaya, Y. (1985). Milli Mücadele'de "Anadolu Ajansı"nın Kuruluşu ve Faaliyetine ait Bazı Belgeler. *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 1 (2), 587-608.
- Platon (2022). *Devlet*. İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları.
- Sayılı, A. (1988). Atatürk, Bilim ve Üniversite. *Belleten*, 52, (204), 1089-1104.
- Sertelli, İ. F. (2021). *Sümer Kızı*. İstanbul: Ötüken.
- Sönmez, C. (2004). *Atatürk'ün Yetiştirilmesi ve Öğretmenleri*. Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi.
- Şimşek, H. (2014). Osmanlı Devletinde Özel Okullar ve İlk Türk Özel Okulunun Tarihçesine Dair Yeni Bilgiler. *Bilgi*, 68, 209-230.
- Şimşir, B. N. (1988). Ankara... Ankara Bir Başkent'in Doğuşu. İstanbul: Bilgi.
- Tan, N. (2006). Atatürk Dönemi Kültür Kurumlarından Örnekler 1920-1938. (Haz. N. Tan). Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları.
- Tevetoğlu, F. (1988). Atatürk'le Okyar'ın Çıkardıkları Gazete: Minber. *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 5 (13), 183-194
- Tevetoğlu, F. (1991). Atatürk'ün Güvendiği Bir Kişi: Dr. Râsim Ferid Talay. *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi* 7 (21), 623-638
- Toprak, Z. (2020). Atatürk. Kurucu Felsefenin Evrimi. İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları,
- Tuncel, M. (1992). Coğrafya Dolu Bir Hayat: Ord. Prof. Dr. Besim Darkot Hayatı ve Türkiye Coğrafyasına katkıları. *Türk Coğrafya Dergisi*, 27, 1-14.
- Turan, Ş. (2019). *Atatürk'ün Düşünce Yapısını Etkileyen Olaylar, Düşünürler, Kitaplar*. Ankara: Tür Tarih Kurumu.
- Uluskan, S. B. (2010). *Atatürk'ün Sosyal ve Kültürel Politikaları*. Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi Yayını.
- Ünver, S. (1962). Osman Ergin. *Belleten*, 26 (101), 163-180.
- Yaşar, V. (2018). *Türkiye'nin Modernleşme Sürecinde Ankara Halkenleri ve Faaliyetleri (1932-1951)* (Yüksek Lisans Tezi). Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir.
- Yılmaz, K. (2021). Sosyal bilimlerde ve eğitim bilimlerinde sistematik derleme, meta değerlendirme ve bibliyometrik analizler. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(2), 1457-1490.
- Yücel, H. A. (1998). *Geçtiğim Günlerden*. Anı. 2 Baskı. İstanbul: İletişim Yayınları.
- <https://www.gercekgundem.com/yazarlar/sahin-aybek/1841/mustafa-rahmi-balaban-cocuklar-ulkenin-anayasasina-okul-siralarindan- itibaren-hazirlanmalıdır> 23 Mart 2022 tarihinde erişilmiştir.

<https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/ahmet-rasim-1864-1932/> 23 Mart 2022 tarihinde erişilmiştir.

EX TENDED ABSTRACT

Our eternal Commander-in-Chief, Gazi Marshal Mustafa Kemal Atatürk, put forward as a claim the educational, cultural, economic and political dimensions of full independence with all his strength together with his own distinctive solutions and applied them to life. Gazi Mustafa Kemal, in the words of Karaosmanoğlu (2021), the conflicts such as nationalism-caliphate; patriotism-collaborationism; Ankara-Istanbul; being unionist, entente from 1919 to 1927 passes through the fire-covered path. In the struggle exhibited to obtain national unity and solidarity was gained, Atatürk said, “*The Turkish people who founded the Republic of Turkey are called the Turkish Nation*” after national unity is achieved. Atatürk has been considered a civilized, cultured future for the Turkish Nation to be the greatest of ideals. Isn’t it the sincere wish of all of us that the share of Turkish Nation should depend on these principles? (Inan, 2021). Chief Teacher Mustafa Kemal, who grew up as a child of revolution, was witnessing and believing since he was a student that progress could be achieved by working hard and all together. He is the Head Teacher who likes to discuss with the citizens on new topics and studies in his library, on the train, on the ferry, wherever he visits, and who prepares the Turkish people for the revolutions with his ideas. “*Unless individuals are thinkers, the leaders and pioneers who will guide the individual may be drawn the societies in undesirable directions. From now on, our aim is to train the individual,*” declaring to the society at every opportunity that education should be national but it should not be a formal tool or ornament. The Great Leader said that the Turkish people were hardworking and prudent at every opportunity. For this reason, he carried out all his reforms in coordination with his close colleagues, the people, the peasants, the Turkish and foreign intellectuals. In Atatürk's Discourses and Statements, there is always an emphasis on “we” and not “I” by saying “*we worked together,*” “*we have achieved great things in a short time.*” In another statement, he said, “*There are two Mustafa Kemals: One of them expresses me. As regards to second Mustafa Kemal, I cannot express him with the word “me;” he is not me, but us!*” On the path opened from the path of Müdafaa-i Hukuk (The first organizational structure established in the different cities and towns for the National Struggle) to the National State, sensitive to national sovereignty; three national Oaths are very important: in other words National Pact, National Economy and National Education. For this reason, the principles and revolutions of Mustafa Kemal Atatürk should be evaluated in the light of a state philosophy based on intellectual foundations. In the difficult days of the National Struggle, education has always been on the agenda both with the Education Congresses and with the preparations for the education and training union. The aim of this research is to examine the basic views of Chief Teacher Mustafa Kemal Atatürk on his life related to education. For this purpose, the events related to the understanding of *National Pact, National Economy and National Education*, which Mustafa Kemal Atatürk associated them to each other in the developmental process related to his childhood, youth, military service and education, have created a resource. The text titled “*Gazi Pasha’s Education Principle and Modern Training and Education*” (1923) written by Mustafa Rahmi Balaban, which constitutes the essence of Atatürk's educational philosophy, was used to determine how the principles of the new education should be. National Education (1923) (The Education Oath) was published during the works initiated before the Republic was declared. In addition, the modern education and training such a “*Atatürk biographical analysis essay*” (Karaosmanoğlu, 2021); “*Çankaya*” (Atay, 2021); “*Atatürk A Nation’s Rebirth*” (Kinross, 2021) have been examined. In addition to this, resource search has been made through books, theses, articles, biographies, memoirs, telegrams and documents containing Atatürk’s educational views and these sources were read. Research is therefore a systematic review. In the analysis of the data, the period before and after the *Education Oath (1923)*, which constitutes the essence of Atatürk’s view of education, is described in the literature as (1) Local Congress Movements, (2) Sivas Congress giving a national identity to the war, and (3) the period of the TGNA Government, according to the findings of Giritli (1991). Based on this category, the relevant categories were determined by making codes before and after the historical events related to Atatürk’s Educational Principles and the commitments of Atatürk and his friends to the three national oaths, their lives, roles and the system they built on the way to the Republic of Turkey, Atatürk’s Principles and Revolutions have been presented in the form subtitles. Atatürk’s National educational revolution includes education programs that are organized according to the principle of “*preparation for life*” by nationalizing education and that will ensure the raising of secular generations as a unifying force. Mustafa Kemal Atatürk’s educational principle aims to equalize the whole people with education at the highest level which is specified in the Education Oath written by the educator M. R. Balaban the goal stated in the Education Oath written by Balaban (National Education, 1923). The goal is to bring the nation to high culture in art, sports, craft, economy, industry, income level, manners, social rules, morals and lifestyle. In the great revolution movement that Atatürk gifted to the Turkish Nation, the subject he spent the most effort was “the education and upbringing of the Turkish child and the Turkish nation as a whole in other words national education matter.”